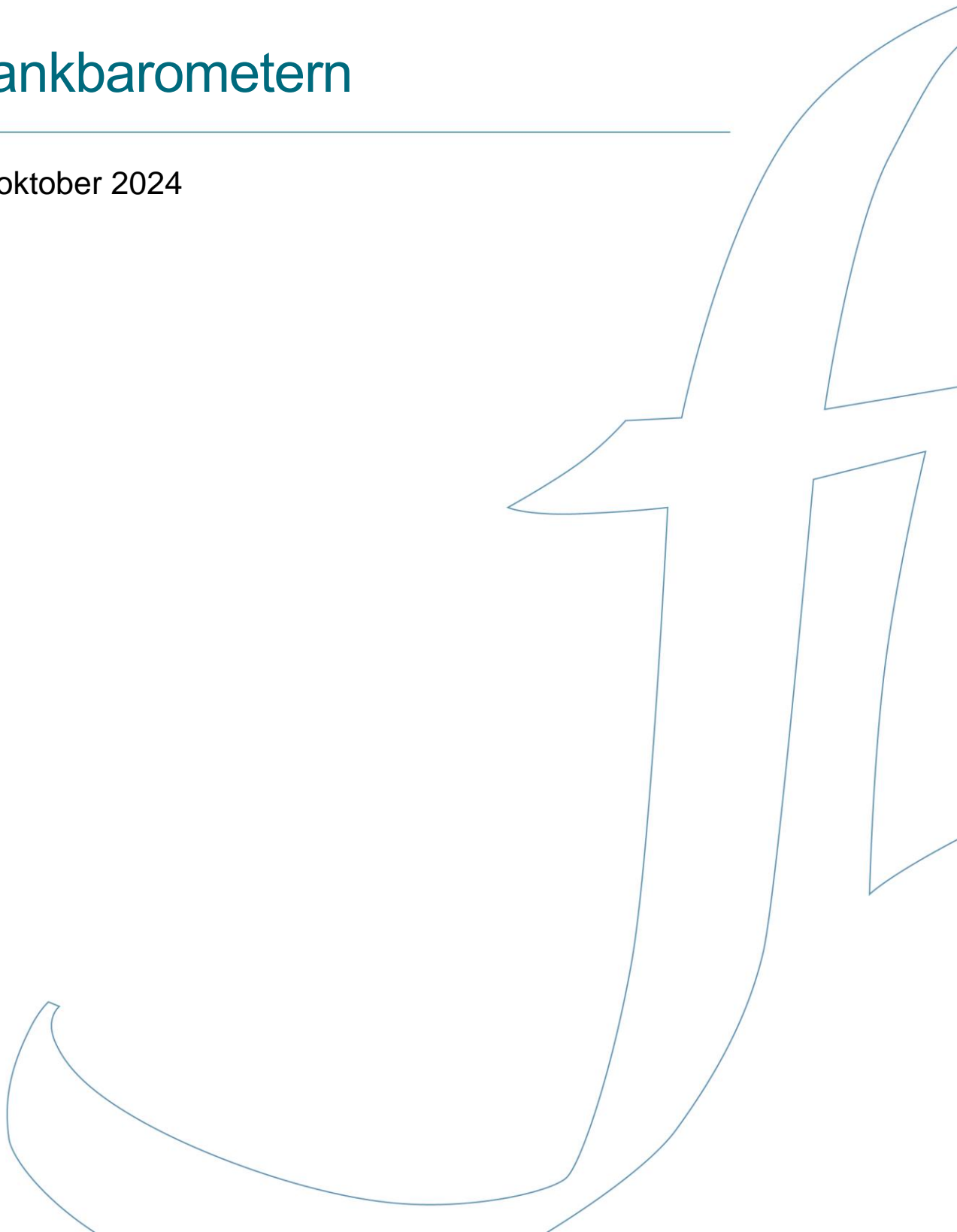

Bankbarometern

24 oktober 2024

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	4
Den svenska bankmarknaden	5
Så fördelas bankernas utlåning	5
Bankernas utlåning till allmänheten	7
Bankernas finansiering	9
Bankernas lönsamhet	12
Bolåneaktörer utanför banksektorn	17
Storbankerna	18
Bolånebanker	25
Sparbanker	28
Konsumtionskreditföretag	31
Värdepappersbanker	35
Leasingbolag	39
Bilaga – Kategorisering av företag	42

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
Epost finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förord

Bankbarometern ger en övergripande bild av utvecklingen i det svenska banksystemet. I rapporten beskriver vi översiktligt utvecklingen för de banker, kreditmarknadsföretag¹ och bostadskreditinstitut som Finansinspektionen (FI) har tillsyn över. I rapporten benämner vi banker och kreditmarknadsföretag i huvudsak med samlingsnamnet ”banker”. Skillnaden mellan en bank och ett kreditmarknadsföretag är att i en bank ingår betalningsförmedling via generella betalningssystem, exempelvis RIX och Bankgirot.

Rapporten är deskriptiv och utgår i huvudsak från företagens balans- och resultaträkningar. Den har inte som syfte att bedöma stabiliteten i det svenska banksystemet – en sådan bedömning görs i FI:s stabilitetsrapport. Bankbarometern ges ut en gång i halvåret och fokus i rapporten ligger på det senaste halvåret. Den data som ingår i den här versionen är bankernas kvartalsrapportering till och med andra kvartalet 2024.

Bankbarometern beskriver det svenska banksystemet men omfattar även svenska bankers verksamhet utanför Sverige. Rapporten riktar alltså blicken på den svenska banksektorn från två håll: ett där vi tittar på bankverksamhet generellt i Sverige (här ingår filialer till utländska banker) och ett där fokus ligger på svenska bankers verksamhet totalt (även utanför Sverige).

I rapporten beaktas samtliga svenska banker. I de fall en bank eller ett kreditmarknadsföretag rapporterar till FI på gruppnivå används gruppens rapportering och inte rapporteringen från enskilda bolag inom gruppen.² Utöver de svenska banker som FI har full tillsyn över finns ett 30-tal svenska filialer till utländska banker som bedriver verksamhet i Sverige. För dessa banker beaktas endast den svenska verksamheten. Bostadskreditinstituten, vars verksamhet inte faller inom bankverksamhet, beskriver vi i avsnittet ”Bolåneaktörer utanför banksektorn”.

Informationen som ligger till grund för Bankbarometern är den löpande inrapportering som svenska finansiella företag under tillsyn är skyldiga att göra till FI samt Statistiska Centralbyråns (SCBs) data över utlåning.

Rapporteringsunderlaget, och därmed vissa nyckeltal och volymer, skiljer sig något från SCB:s finansmarknadsstatistik till följd av vissa skillnader i definitioner och vilka företag som ingår i underlaget.³

¹ Kreditmarknadsföretag omfattar kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsföreningar.

² Med gruppnivå menas bankens högsta konsoliderade situation.

³ Nyckeltal i rapporten beräknas utifrån Europeiska Bankmyndigheten (EBA:s) metod där resultatposter räknas upp i årstakt och balansräkningsposter beräknas som ett genomsnitt av innevarande kvartal och det fjärde kvartalet föregående år.

Sammanfattning

Svenska bankers lönsamhet var något högre det första halvåret 2024 jämfört med det första halvåret 2023. Utvecklingen varierade dock mellan det första och andra kvartalet. Både nettoresultatet och avkastningen på eget kapital var högre det första kvartalet 2024 jämfört med motsvarande kvartal året innan. Det andra kvartalet var utvecklingen den motsatta, med lägre siffror jämfört med motsvarande kvartal föregående år.

Utlåningen till allmänheten växte med 0,4 procent mellan andra kvartalet 2023 och andra kvartalet 2024. Det är en avmattning jämfört med året innan, då tillväxten var 4,9 procent. Avmattningen drevs främst av att utlåningen till icke-finansiella företag föll, utlåningen till hushåll ökade med 1,8 procent under samma period.

Utlåning av konsumtionskrediter till hushåll utgjorde 4 procent av den totala utlåningen till allmänheten det andra kvartalet 2024. Sedan 2015 har denna typ av utlåning ökat med 66 procent och vuxit snabbast av all utlåning. Utlåningstillväxten fortsatte det senaste året med en ökning på 11 procent sedan andra kvartalet 2023.

I slutet av det andra kvartalet 2024 stod de tre storbankerna för 53 procent av utlåningen till allmänheten i Sverige, jämfört med 59 procent motsvarande kvartal 2015. Bolånebankerna, sparbankerna och konsumtionskreditföretagen är de kategorier av banker som fortsatt tar marknadsandelar från storbankerna.

Svenska banker har en låg andel problemlån jämfört med europeiska och nordiska banker. Nivån har dock ökat något i takt med att räntorna stigit, om än marginellt (från 0,8 andra kvartalet 2022 till 1,1 procent andra kvartalet 2024). Nivån är också fortfarande lägre än genomsnittet för europeiska banker.

Konsumtionskreditföretagen har varit lönsamma de två senaste kvartalen, efter en period med negativ avkastning på eget kapital sedan slutet av 2021 (med undantag för tredje kvartalet 2023). Resultatet för kategorin har dock till stor del drivits av en enda aktör. Konsumtionskreditföretagen står för en relativt stor del av svenska bankers utlåning utomlands, 10 procent, jämfört med deras andel av den totala utlåningen i Sverige på 2 procent. Konsumtionskreditföretagen är den kategori av finansiella företag på bankmarknaden som har den högsta räntenettomarginalen, men också den högsta andelen problemlån.

Värdepappersbankerna fortsätter vara den kategori av banker som har högst avkastning på eget kapital. Medan räntenettet för de svenska bankerna sammantaget sjönk det senaste året ökade det för värdepappersbankerna med 11 procent jämfört med det andra kvartalet 2023. Även provisionsnettot har ökat för värdepappersbankerna under samma period, med 20 procent.

Den svenska bankmarknaden

I det här kapitlet beskrivs den svenska bankmarknaden som helhet. I kommande kapitel beskrivs utvecklingen för enskilda kategorier av banker: storbanker, bolånebanker, sparbanker, konsumtionskreditföretag, värdepappersbanker samt leasingbolag.

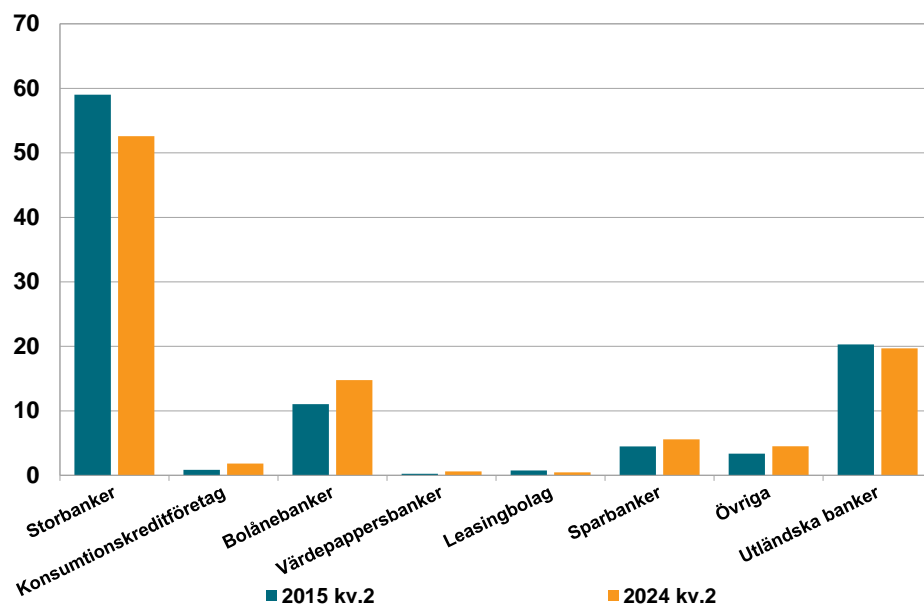
Så fördelas bankernas utlåning

Utlåning till hushåll och företag kallas för utlåning till allmänheten och utgör den största delen av svenska bankers totala utlåning (80 procent). Av den utlåningen gick ungefär två tredjedelar till motparter i Sverige.

Den svenska bankmarknaden är koncentrerad och tillsammans står sju banker för mer än 80 procent av all utlåning till allmänheten i Sverige. Under det senaste årtiondet har dock storbankernas andel av utestående lån i Sverige minskat något (se Diagram 1). Bolånebankerna, sparbankerna och konsumtionskreditföretagen är de kategorier som fortsatt tar marknadsandelar.

1. Marknadsandelar av utlåning till den svenska allmänheten

Procent

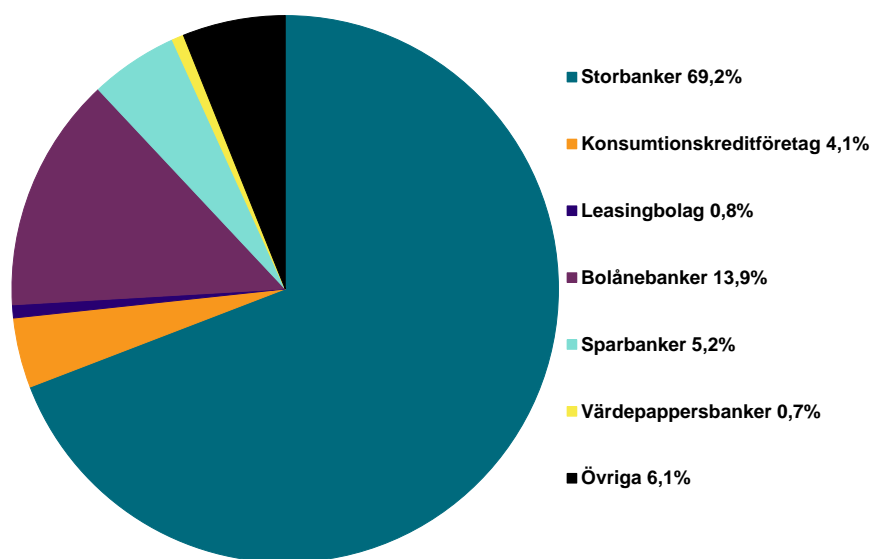

Källa: SCB.

Anm. Inkluderar även utländska bankers filialer och dotterbolag. Utlåningen avser total utlåning till svenska hushåll och icke-finansiella företag.

Vissa banker har en omfattande verksamhet utanför Sverige. Framför allt är det storbankerna som har en stor utlåning utomlands, men även vissa konsumtionskreditföretag har under de senaste åren sett en kraftig expansion utanför Sverige. Vid utgången av det andra kvartalet stod storbankerna för cirka 70 procent av de svenska bankernas totala utlåning till allmänheten, inklusive utlåning utanför Sverige (Diagram 2).

2. Aktuell fördelning av svenska bankers totala utlåning Procent

Källor: FI och SCB.

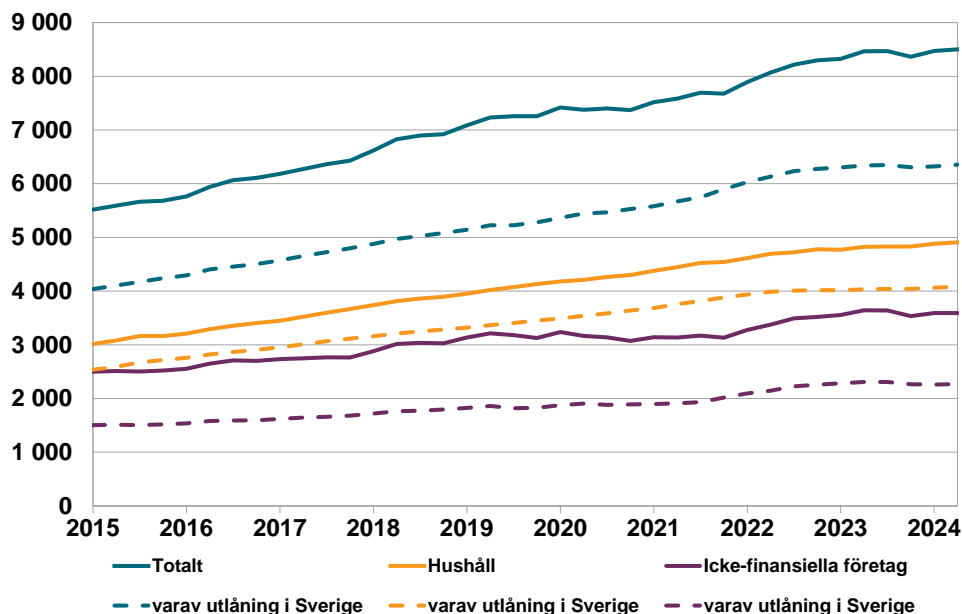
Anm. Avser total utlåning till allmänheten, även utanför Sverige. Data för kvartal 2, 2024.

Bankernas utlåning till allmänheten

Svenska bankers totala utlåning till allmänheten uppgick till 8 500 miljarder kronor det andra kvartalet 2024 (Diagram 3). Andelen utlåning till hushåll var något större än andelen utlåning till icke-finansiella företag (58 jämfört med 42 procent).⁴

3. Svenska bankers totala utlåning till allmänheten

Miljarder kronor

Källor: FI och SCB.

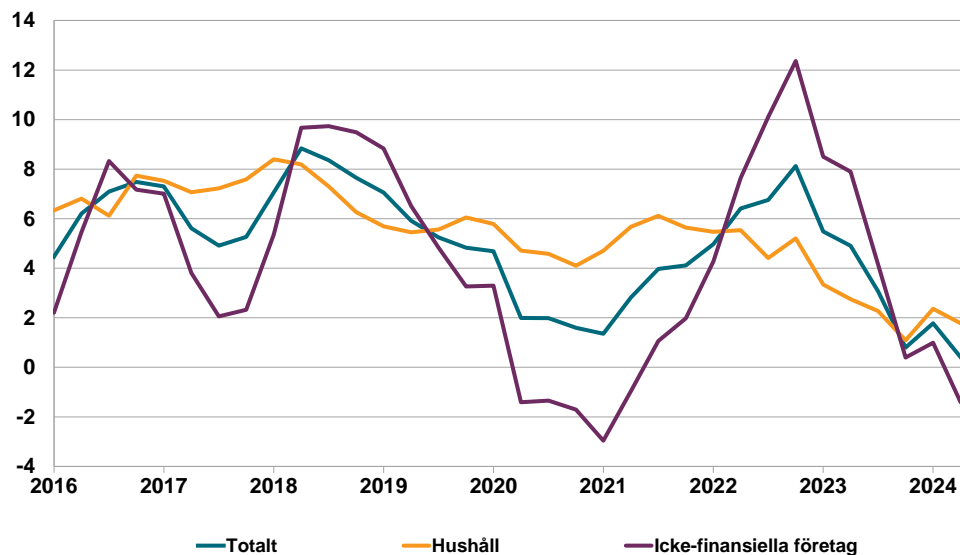
Anm. Grafen visar svenska bankers totala utlåning till allmänheten, även utanför Sverige. De streckade linjerna visar vilken andel av denna utlåning som skett i Sverige.

Utlåningen till allmänheten har vuxit årligen sedan 2016, men i en lägre takt sedan Riksbankens räntehöjningar i mitten på 2022 (Diagram 4). Mellan andra kvartalet 2023 och andra kvartalet 2024 växte utlåningen till allmänheten med 0,4 procent. Det är en avmattning jämfört med året innan då tillväxten var 4,9 procent. Avmattningen drevs av att utlåningen till icke-finansiella företag föll med 1,4 procent. Utlåningen till hushåll ökade med 1,8 procent samma period. Sedan 2016 har utlåningen till företag varit mer volatil än utlåningen till hushåll.

⁴ Bankernas utlåning bokförs i svenska kronor i statistiken. Tillväxttakter och volymer är inte justerade för valutakursförändringar.

4. Årlig procentuell förändring av svenska bankers totala utlåning till allmänheten

Procent

Källor: FI och SCB.

Anm. Visar procentuell förändring i utlåning till allmänheten mot samma kvartal föregående år globalt. Innefattar även utlåning utomlands.

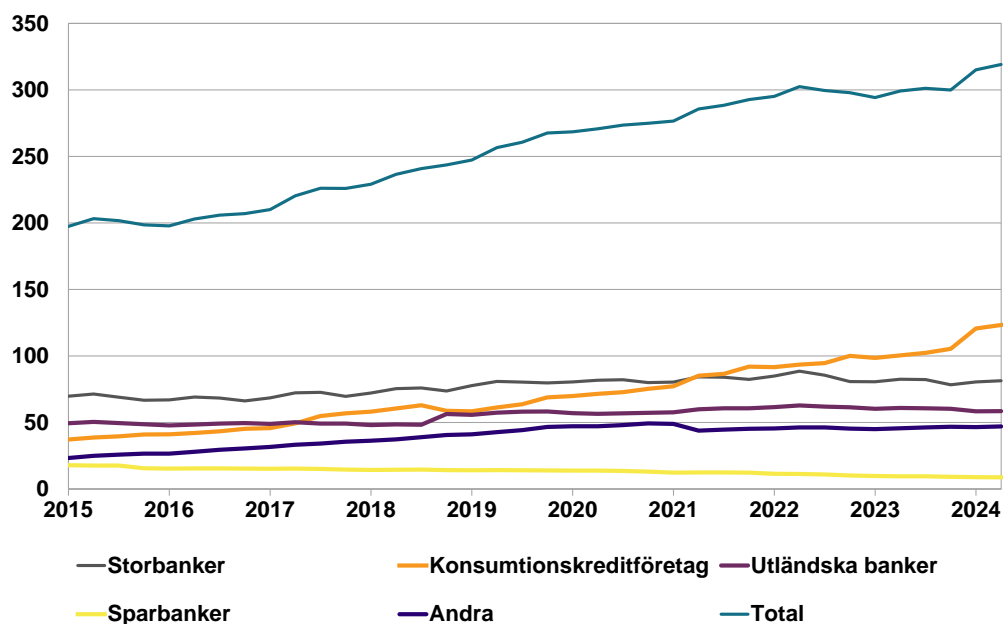
Utlåningen i form av konsumtionskrediter⁵ utgör bara 4 procent av den totala utlåningen till allmänheten i Sverige men är den typen av utlåning som har vuxit snabbast över tid. Sedan 2015 har den volymen vuxit med 66 procent, följt av bostadsutlåningen som vuxit med 63 procent samma period.

Konsumtionskreditföretagen står för den största andelen av konsumtionskreditutlåning i Sverige (Diagram 5).

⁵ SCB definierar konsumtionskrediter som lån till privatpersoner som framför allt ges utan säkerhet, dvs. blacolån. Ändamålet för den här typen av utlåning behöver inte vara konsumtion.

5. Utlåning av konsumtionskrediter i Sverige

Miljarder kronor

Källa: SCB.

Anm. Avser endast utlåning till svenska hushåll. Kategorin "andra" innefattar bolånebanker, värdepappersbanker, leasingbolag samt övriga banker.

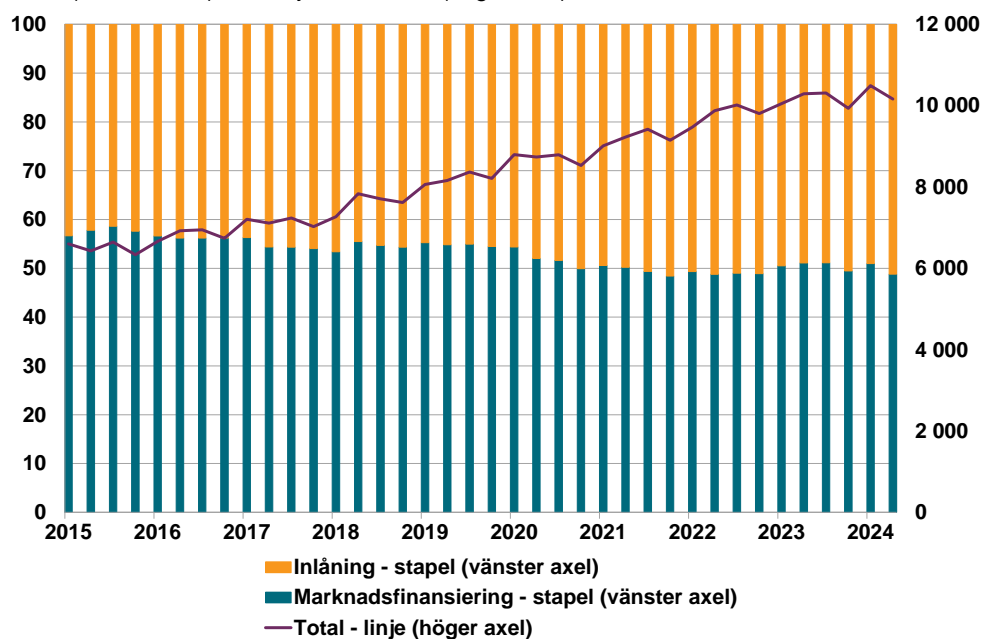
Bankernas finansiering

Bankernas finansiering består av dels marknadsfinansiering i form av obligationer och certifikat, dels inlåning från allmänheten. Sammantaget uppgick de svenska bankernas totala finansiering till 10 160 miljarder kronor vid utgången av det andra kvartalet 2024 (Diagram 6).

Sedan 2021 har finansieringen varit förhållandevis jämnt fördelad mellan inlåning och marknadsfinansiering. Jämfört med banker i andra EU-länder utgör marknadsfinansiering en större andel av de svenska bankernas finansiering.

6. De svenska bankernas finansiering

Andel (vänster axel) och miljarder kronor (höger axel)

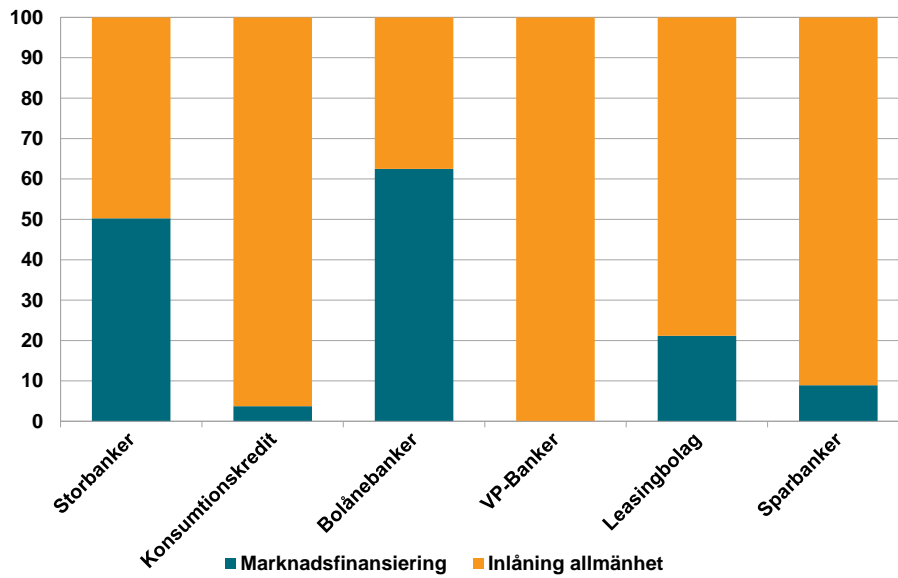
Källa: FI.

Anm. Diagrammet visar enbart svenska bankers finansiering i form av inlåning och marknadsfinansiering, samt total finansiering exklusive eget kapital. Marknadsfinansiering innefattar emitterade värdepapper och efterställda skulder.

Olika företagskategorier har olika finansieringsmix där värdepappersbankerna sticker ut genom att finansiera sig endast med inlåning från allmänheten (Diagram 7). Bolånebankerna är den kategori av banker som finansierar sig med minst andel inlåning från allmänheten.

7. Fördelning av finansiering per kategori

Procent

Källa: FI.

Anm. Data för andra kvartalet 2024. Enbart svenska banker. Marknadsfinansiering innefattar emitterade värdepapper och efterställda skulder. Övriga banker visas inte i grafen då dessa bankers affärsmodeller skiljer sig åt så mycket att det blir missvisande att visa en genomsnittlig finansieringsfördelning för kategorin.

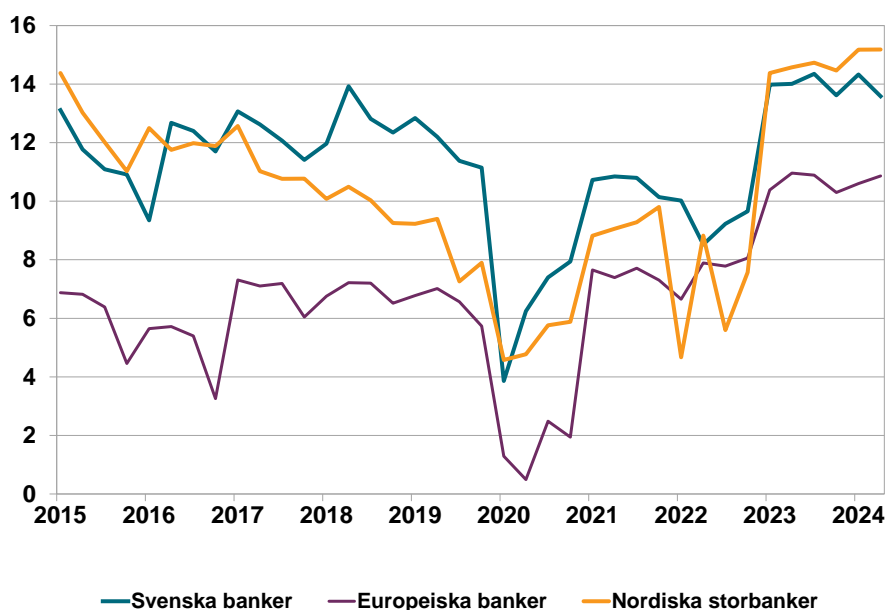
Bankernas lönsamhet

De svenska bankernas genomsnittliga avkastning på eget kapital har legat kring 14 procent sedan första kvartalet 2023 och var något lägre det senaste kvartalet jämfört med motsvarande period förra året (Diagram 8). Förändringen drevs framför allt av att nämnaren, det vill säga det egna kapitalet, har ökat. Genomsnittet är viktat vilket gör att det framför allt är storbankernas resultat som återspeglas i grafen. Lönsamheten hos mindre institut varierar kraftigt.

Jämfört med europeiska banker och nordiska storbanker har svenska banker länge haft högre avkastning på eget kapital, särskilt under den långa perioden med låga räntor. De nordiska storbankernas avkastning på eget kapital har ökat under perioden med högre räntor och har det senaste året legat något över de svenska bankernas.

8. Genomsnittlig avkastning på eget kapital

Procent

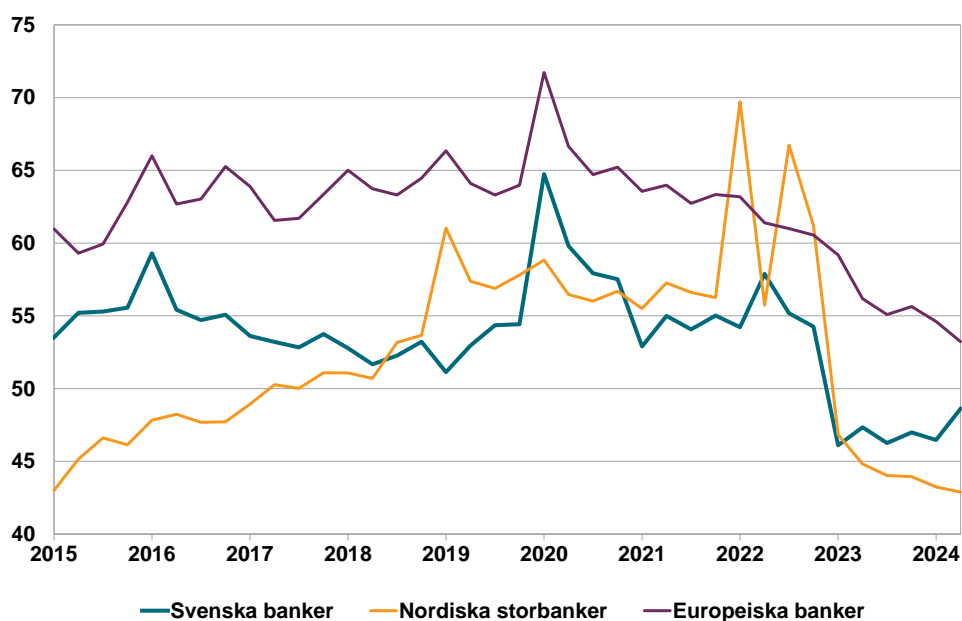
Källor: FI och EBA.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Nordiska storbanker utgörs av Nordea, Danske Bank och DNB, med undantag av andra kvartalet 2021 till första kvartalet 2022 då DNB saknas i underlaget. Europeiska banker utgörs av 161 större banker inom EES bland vilka ett antal svenska banker ingår. Serierna för europeiska och nordiska banker är rapporterade i euro och inte justerade för växelkursförändringar.

De svenska bankernas kostnader i förhållande till intäkterna (K/I-tal) var högre andra kvartalet 2024 jämfört med motsvarande kvartal 2023 (Diagram 9). Ökningen drevs framför allt av kostnadsökningar (även intäkterna har ökat i årstakt men i mindre utsträckning). K/I-talet ligger dock fortfarande på en låg nivå ur ett historiskt perspektiv. K/I-talet för europeiska banker och nordiska storbanker har fortsatt att falla under perioden med högre räntor och de nordiska storbankerna har det senaste året haft lägre K/I-tal än de svenska bankerna.

9. Genomsnittligt K/I-tal

Procent

Källor: FI och EBA.

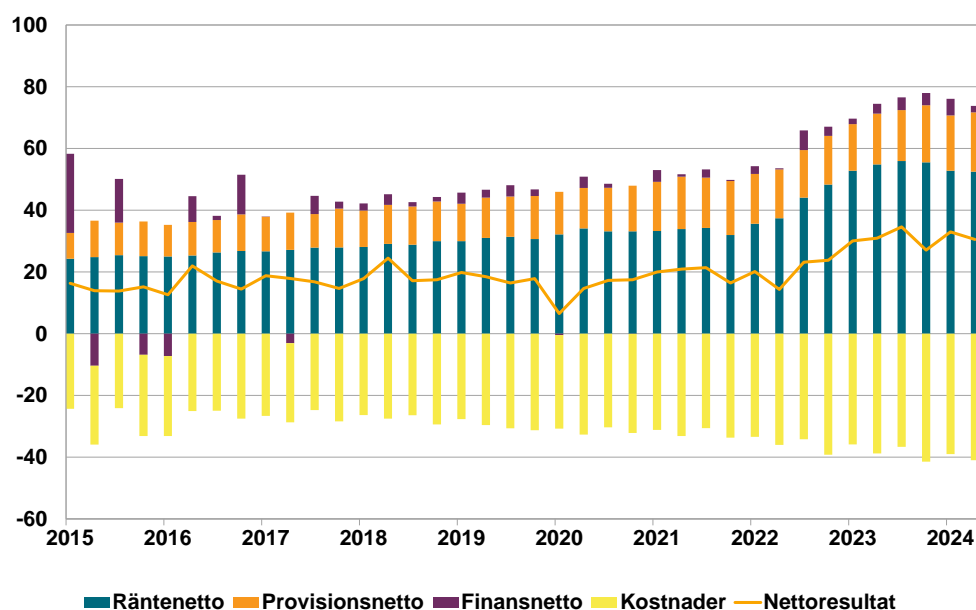
Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Nordiska storbanker utgörs av Nordea, Danske Bank och DNB, med undantag av andra kvartalet 2021 till första kvartalet 2022 då DNB saknas i underlaget. Europeiska banker utgörs av 161 större banker inom EES bland vilka ett antal svenska banker ingår. Serierna för europeiska och nordiska banker är rapporterade i euro och inte justerade för växelkursförändringar.

Fördelningen av svenska bankers intäkter och kostnader visas i Diagram 10. Under det första halvåret 2024 har utvecklingen i nettoresultatet varierat mellan kvartalen för de svenska bankerna. Efter en uppgång under det första kvartalet minskade nettoresultatet något under det andra kvartalet 2024 jämfört med motsvarande kvartal 2023.

För en detaljerad illustration av storbankernas ränteintäkter och räntekostnader, se Diagram 17 och 18.

10. Svenska bankers intäkter och kostnader per kvartal

Miljarder kronor

Källa: FI.

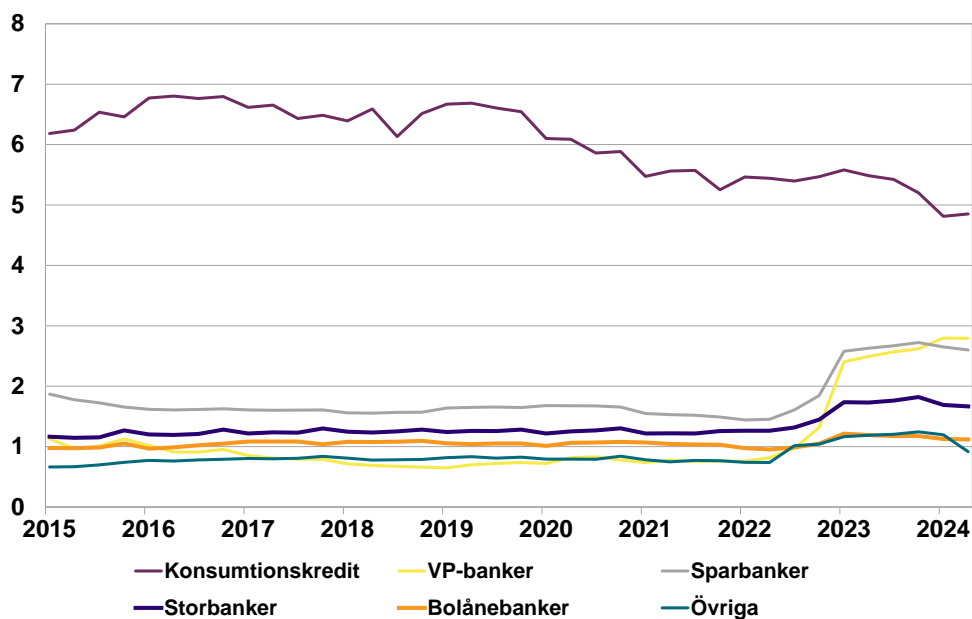
Anm. Visar resultatposter per kvartal.

Den genomsnittliga räntenettomarginalen per kategori av bank visas i Diagram 11. Räntenettomarginalen, som visar förhållandet mellan räntenettet och räntebärande tillgångar, kan förväntas vara högre för riskfyllda krediter (exempelvis konsumtionskrediter) än krediter med lägre risk (exempelvis bolån). Men räntenettomarginalen förklaras också av andra faktorer, som exempelvis konkurrensförhållanden.

För värdepappersbanker och sparbanker har räntenettomarginalen ökat något på senare tid.

11. Genomsnittlig räntenettomarginal per kategori av bank

Procent

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. *Leasingbolag* är inte med i illustrationen då räntenettomarginalen varierar säsongsmässigt över året för den kategorin av banker.

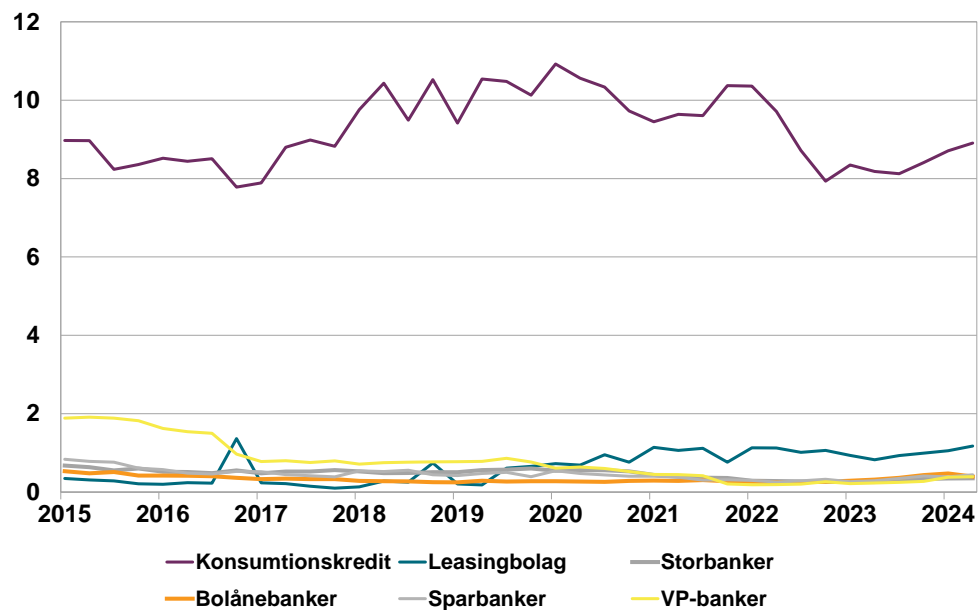
Ett mått på kreditkvaliteten är hur stor andel av den totala utlåningen som bankens problemlån står för.⁶ Andelen problemlån för svenska banker har ökat något mellan det tredje kvartalet 2022 och andra kvartalet 2024, om än marginellt (från 0,8 procent till 1,1 procent). Det är fortfarande betydligt lägre än genomsnittet för europeiska banker, som var 1,6 procent första kvartalet 2024.

Konsumtionskreditföretagen är den kategori banker som har högst andel problemlån (se Diagram 12).

⁶ Lån som antingen har förfallit till betalning med mer än 90 dagar eller om det finns en risk för uteblivna betalningar.

12. Genomsnittlig andel problemlån per kategori

Procent

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. *Övriga banker* visas inte i grafen då dessa bankers affärsmodeller skiljer sig åt så mycket att det blir missvisande att visa en genomsnittlig andel problemlån för kategorin.

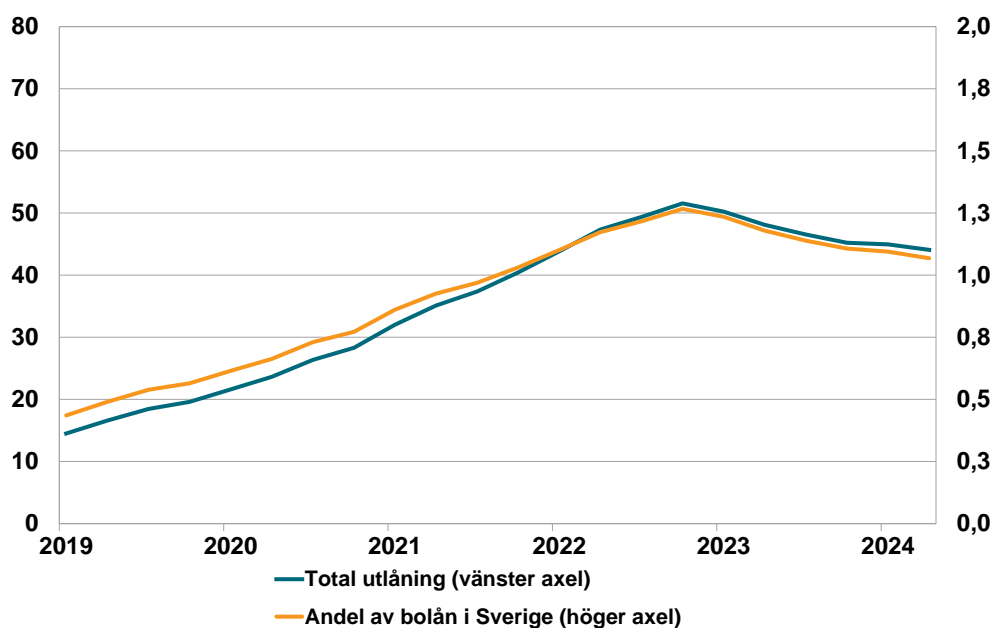
Bolåneaktörer utanför banksektorn

Under en längre tid har kreditgivare utanför den traditionella banksektorn etablerat sig på den svenska bolånemarknaden. Dessa aktörer finansierar inte sin bostadsutlåning med inlåning och behöver därför inte tillstånd som bank eller kreditmarknadsbolag. De har olika affärsmodeller men förenas av att de ofta överför bolånen till ett närliggande företag som i sin tur överför kreditrisken till institutionella investerare. Hittills har samtliga aktörer som kommit i gång med sin verksamhet valt att rikta in sig på bolånekunder med låg belåningsgrad.

Bostadskreditinstitutens utlåning växte under perioden med låga räntor (se Diagram 13) men har avtagit sedan räntehöjningarna i slutet på 2022. Under det andra kvartalet 2024 uppgick utlåningen till 44 miljarder kronor, vilket endast motsvarade 1,1 procent av den totala bolånestocken i Sverige.

13. Bostadskreditinstitutens totala utlåningsvolym och andel av bolån i Sverige

Miljarder kronor (vänster axel) och procent (höger axel)

Källor: FI och SCB.

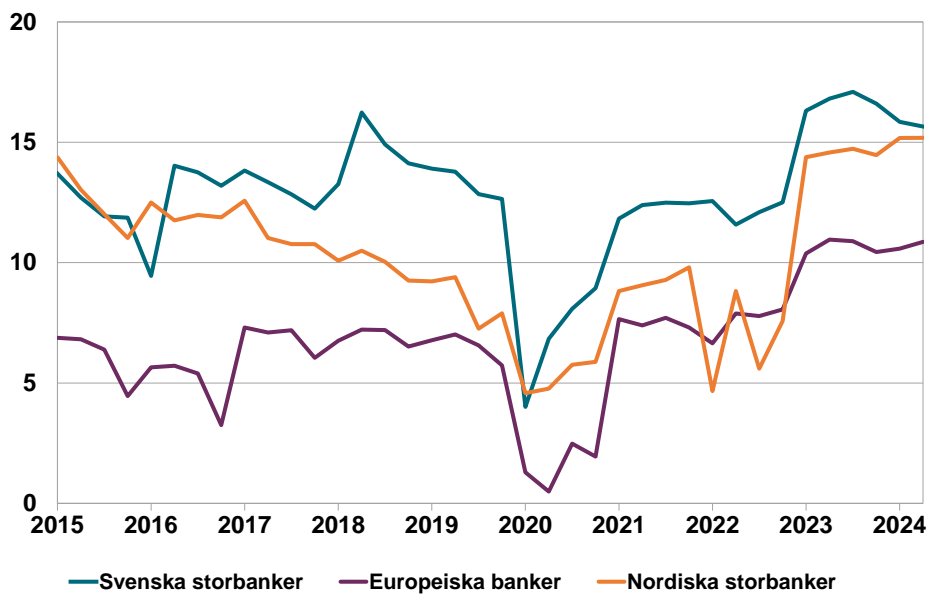
Storbankerna

De svenska storbankernas⁷ avkastning på eget kapital har fortsatt att sjunka det senaste halvåret. Lönsamheten är dock hög i ett historiskt perspektiv och var 16 procent det andra kvartalet 2024. Avmattningen förklaras framför allt av ett något lägre räntenetto än tidigare, samtidigt som kostnaderna har ökat.

Avkastningen på eget kapital för banker i EU och Sverige försämrades under 2020, främst på grund av ökade reserveringar för kreditförluster för den förväntade effekten av pandemin (se Diagram 14). Sedan dess har lönsamheten återhämtat sig och de svenska storbankernas lönsamhet försätter vara hög, även om avkastningen på eget kapital sjunkit något det senaste året. Nordiska och svenska storbanker hade i snitt liknande nivåer av avkastning på eget kapital det senaste kvartalet.

14. Avkastning på eget kapital

Procent

Källor: FI och EBA.

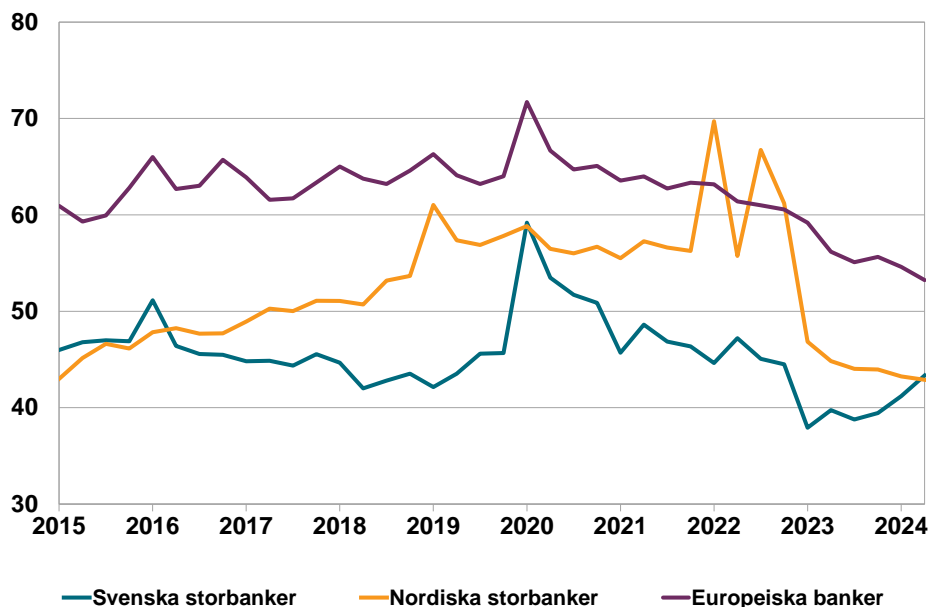
Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Nordiska storbanker utgörs av Nordea, Danske Bank och DNB, med undantag av andra kvartalet 2021 till första kvartalet 2022 då DNB saknas i underlaget. Europeiska banker utgörs av 161 större banker inom EES bland vilka ett antal svenska banker ingår. Serierna för europeiska och nordiska banker är rapporterade i euro och inte justerade för växelkursförändringar.

⁷ Svenska Handelsbanken, SEB och Swedbank.

Kostnaderna i relation till intäkterna har varit något högre det första halvåret 2024 jämfört med motsvarande period förra året för svenska storbanker (Se Diagram 15). Utvecklingen drevs främst av ökade kostnader.

15. K/I- tal

Procent

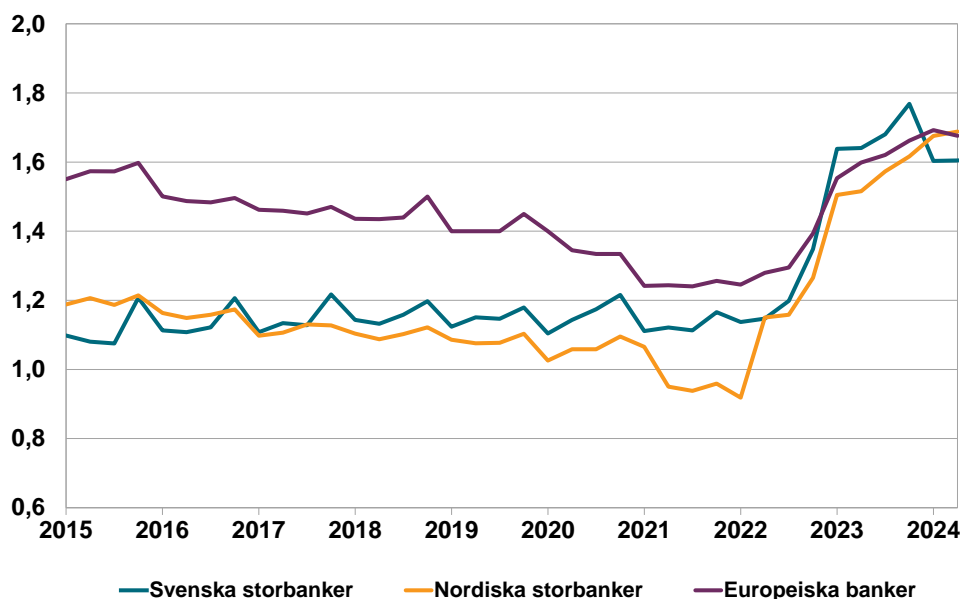
Källor: FI och EBA.

Anm. Nordiska storbanker utgörs av Nordea, Danske Bank och DNB, med undantag av andra kvartalet 2021 till första kvartalet 2022 då DNB saknas i underlaget. Europeiska banker utgörs av 161 större banker inom EES bland vilka ett antal svenska banker ingår. Serierna för europeiska och nordiska banker är rapporterade i euro och är justerade för växelkursförändringar.

De svenska storbankernas räntenettomarginal ökade i och med räntehöjningarna från 2022 (se Diagram 16). Det första kvartalet 2024 avtog räntenettomarginalen något, från 1,8 procent i slutet av 2023 till 1,6 procent. Det är fortfarande högre jämfört med perioden med låga räntor 2015 till 2022, då den låg på i snitt 1,1 procent. Även europeiska banker och nordiska storbanker har haft en högre räntenettomarginal under perioden med högre räntor.

16. Räntenettomarginal

Procent

Källor: FI och EBA.

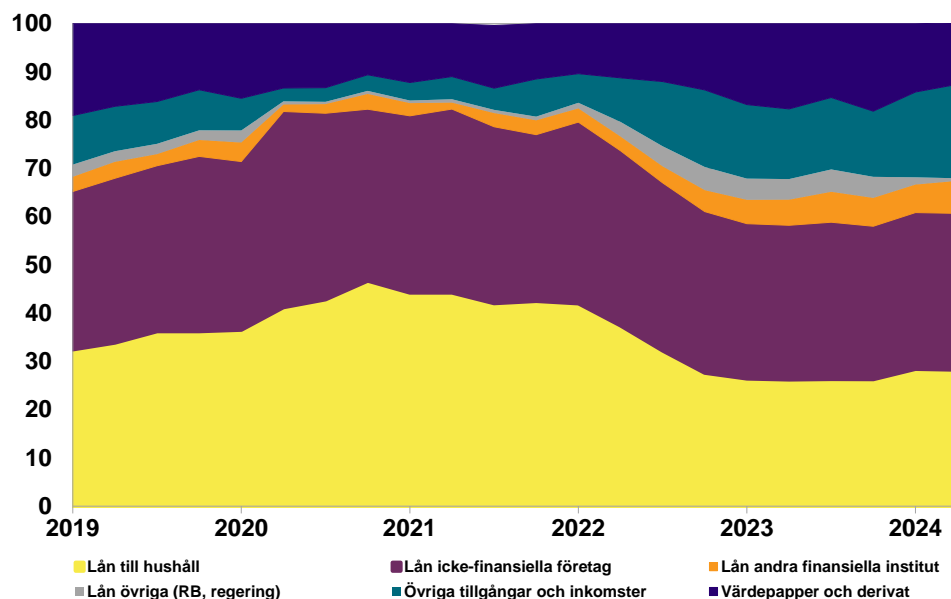
Anm. Avser viktade genomsnitt. Räntenettomarginalen är bankernas räntenetto i förhållande till bankernas räntebärande tillgångar. Nordiska storbanker utgörs av Nordea, Danske Bank och DNB, med undantag av andra kvartalet 2021 till första kvartalet 2022 då DNB saknas i underlaget. Europeiska banker utgörs av 161 större banker inom EES bland vilka ett antal svenska banker ingår. Serierna för europeiska och nordiska banker är rapporterade i euro och inte justerade för växelkursförändringar.

Storbankernas ränteintäkter kommer framför allt från den utlåning som bankerna gör till hushåll och icke-finansiella företag (det vill säga allmänheten). Ränteintäkter från allmänheten har utgjort i genomsnitt 70 procent av storbankernas totala ränteintäkter sedan 2019 (se Diagram 17). Resterande ränteintäkter kommer från lån till andra, övriga tillgångar samt värdepapper och derivat.

I och med räntehöjningarna från 2022 ökade alla typer av ränteintäkter. Mellan andra kvartalet 2022 och andra kvartalet 2024 ökade storbankernas ränteintäkter från allmänheten med 170 procent. Men ränteintäkter från andra källor (särskilt sådana från övriga tillgångar och inkomster) ökade relativt sett mer, från lägre nivåer. Därför har allmänhetens ränteintäkter av totala intäkter minskat något sedan dess (se Diagram 17). De senaste två kvartalens avmattning i räntenettet förklaras framför allt av att storbankernas ränteintäkter från värdepapper och derivat minskat.

17. Fördelning av ränteintäkter

Procent

Källa: FI.

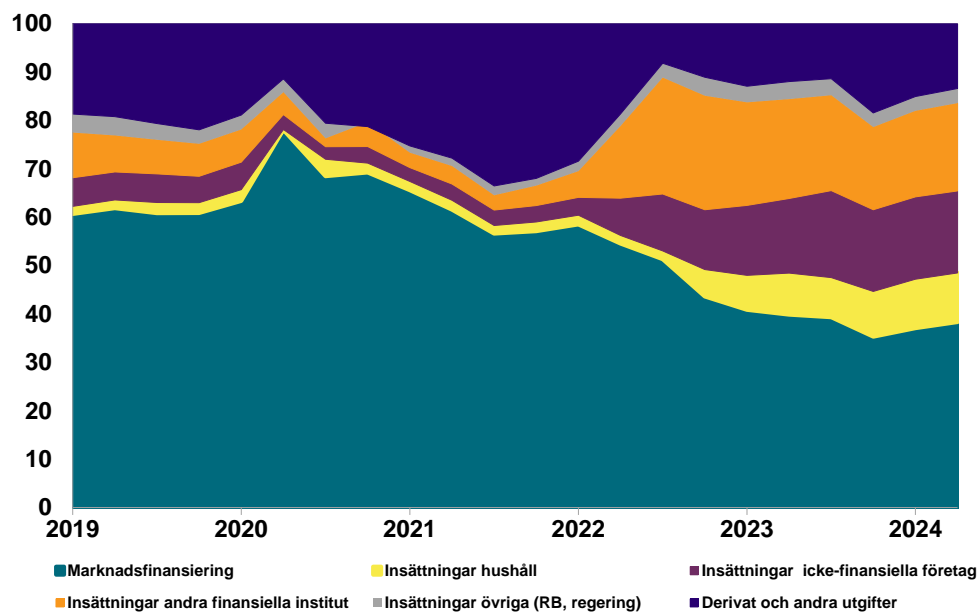
Anm. Avser summerade ränteintäkter på grupp nivå, dvs. även intäkter utanför Sverige. Övriga tillgångar är tillgångar andra än derivat, skuldebrev, lån och förskott. Det kan vara ränteintäkter kopplade till kontanter, kontanter hos centralbanker och annat.

Sedan 2019 har den största delen av svenska storbankers ränteutgifter utgjorts av ränteutgifter kopplade till deras emitterade värdepapper, i genomsnitt 55 procent (Diagram 18). Under perioden av räntehöjningar år 2022 till 2023 ökade bankernas ränteutgifter för alla källor av finansiering, men i olika utsträckning. Ränteutgifterna till hushåll och icke-finansiella företag ökade från nivåer nära noll och deras andel av de totala ränteutgifterna ökade därför något. För det andra kvartalet 2024 var ränteutgifterna för insättningar från allmänheten 27 procent av de totala ränteutgifterna.

Det ska poängteras att bankernas totala ränteintäkter och ränteutgifter både beror på själva räntesatserna, och på volymerna (det vill säga hur stora belopp bankerna har i in- och utlåning samt marknadsfinansiering och marknadsupplåning). Med andra ord förklaras en del av förändringarna i ränteintäkter och -kostnader av skillnader i volymer.

18. Fördelning av räntekostnader

Procent

Källa: FI.

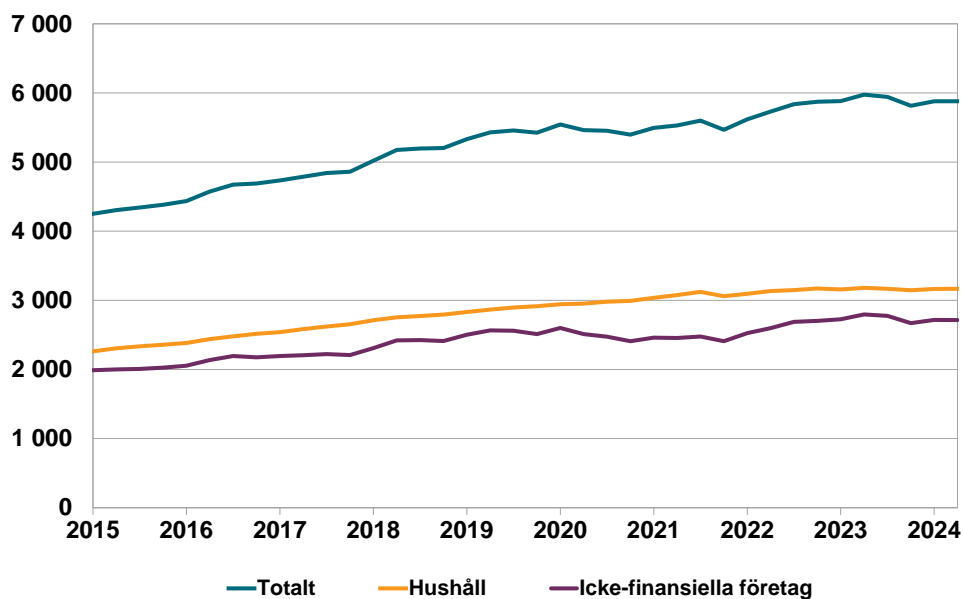
Anm. Avser summerade ränteutgifter på gruppnivå, dvs. även utanför Sverige. Finansiella institut avser andra kreditinstitut och finansiella företag.

Storbankernas utlåning till allmänheten har vuxit över tid (se Diagram 19).

Utlåningen föll något under slutet på 2023 men har sedan dess vuxit något. Jämfört med sista kvartalet 2023 har storbankernas utlåning till allmänheten ökat 1 procent.

19. Storbankernas totala utlåning till allmänheten

Miljarder kronor

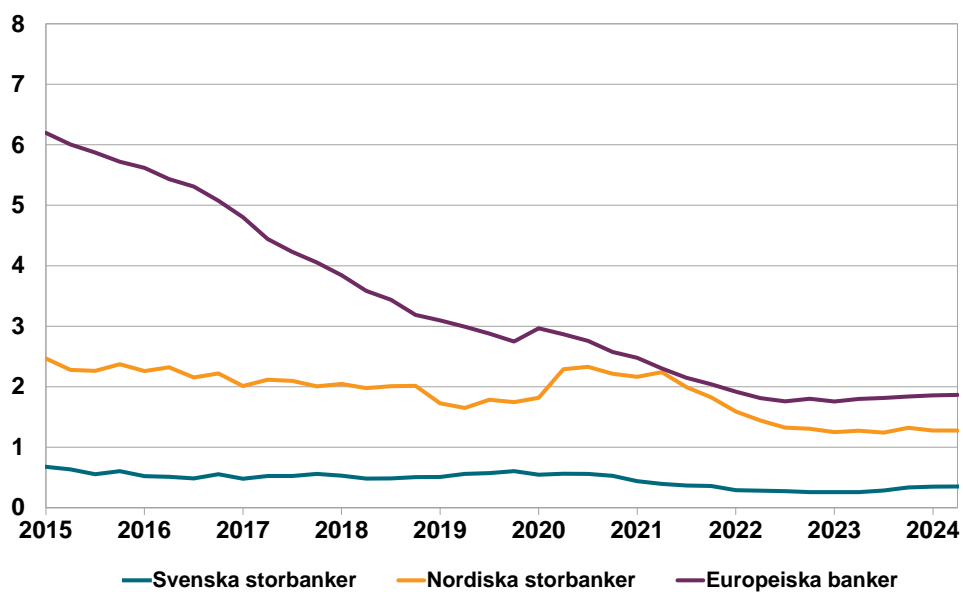
Källor: FI och SCB.

Anm. Avser all utlåning på gruppnivå, även utanför Sverige.

De svenska storbankernas problemlån ligger på en lägre nivå jämfört med nordiska och europeiska banker (se Diagram 20). De senaste åren har andelen problemlån inom den europeiska banksektorn generellt visat en nedåtgående trend.

20. Storbankernas andel problemlån

Procent

Källor: FI och EBA.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Nordiska storbanker utgörs av Nordea, Danske Bank och DNB, med undantag av andra kvartalet 2021 till första kvartalet 2022 då DNB saknas i underlaget. Europeiska banker utgörs av 161 större banker inom EES bland vilka ett antal svenska banker ingår. Serierna för europeiska och nordiska banker är rapporterade i euro och inte justerade för växelkursförändringar.

Bolånebanker

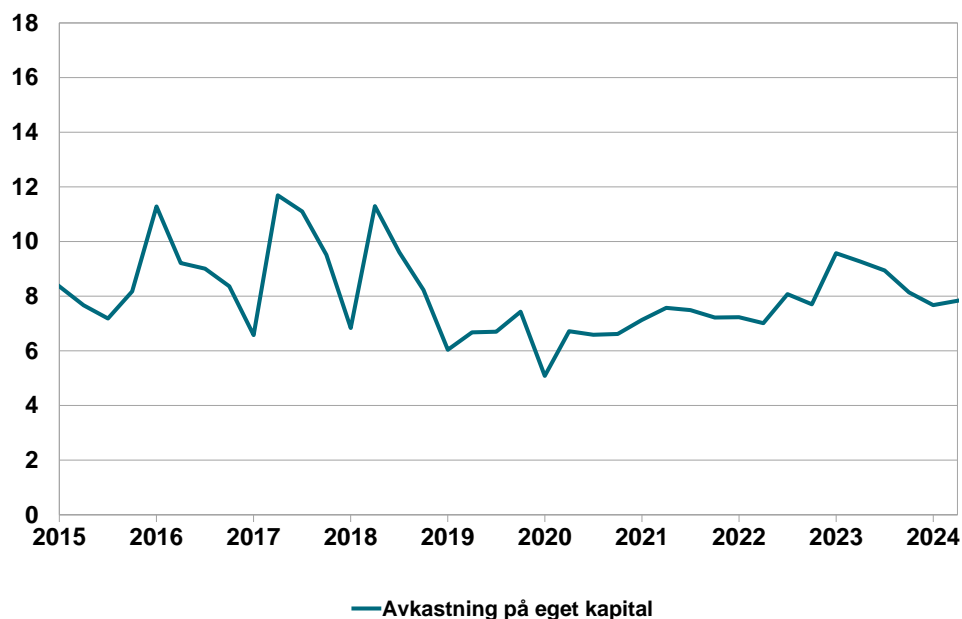
Efter att ha sjunkit under en period ökade bolånebankernas avkastning på eget kapital under andra kvartalet 2024. Kategorin fortsätter att ta marknadsandelar av utlåningen till bostäder och står nu för 21 procent av den totala bolånestocken i Sverige.

De sex banker vi benämner som bolånebanker är: SBAB, Länsförsäkringar Bank, Skandiabanken, Landshypotek, Borgo och Bluestep. Gemensamt för dessa är att de inriktar sig på utlåning till hushåll samt mindre och medelstora företag, i huvudsak i Sverige. Deras fokus är på bolån och lån med annan fast egendom som säkerhet. Ett annat kännetecknande drag är att dessa banker till stor del finansierar sig genom marknadsupplåning, bland annat genom att ge ut säkerställda obligationer.

Avkastningen på eget kapital minskade under en period fram till första kvartalet 2024 men återhämtade sig något under andra kvartalet (se Diagram 21).

21. Avkastning på eget kapital

Procent

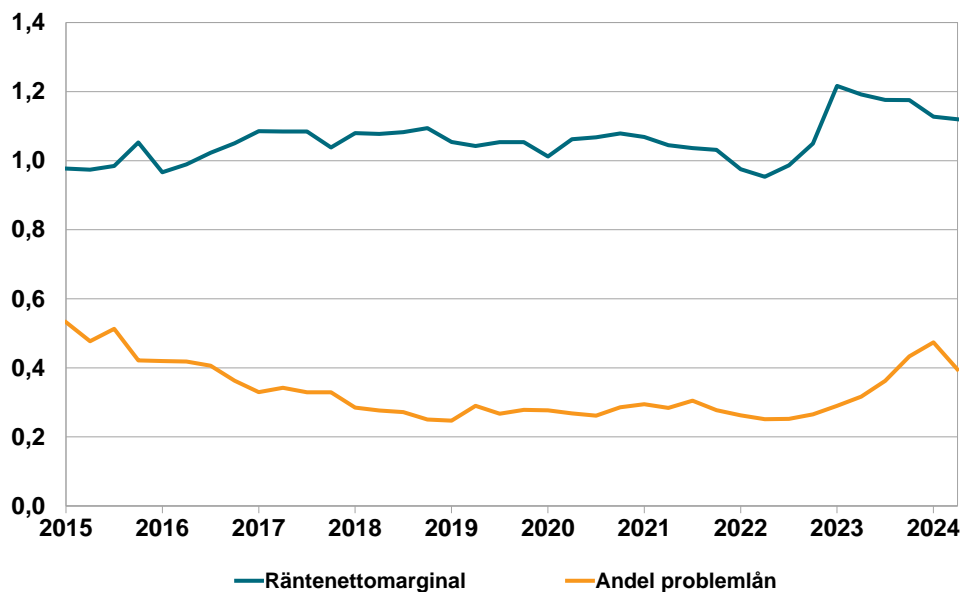
Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt.

Räntenettet är den dominerande intäktskällan för bolånebankerna. Räntenettomarginalen ökade i samband med Riksbankens räntehöjningar 2022 men har minskat sedan juni 2023 (se Diagram 22). Efter att ha ökat marginellt sedan 2002 minskade bolånebankernas andel problemlån något under det senaste kvartalet, till 0,4 procent.

22. Räntenettomarginal och andel problemlån

Procent

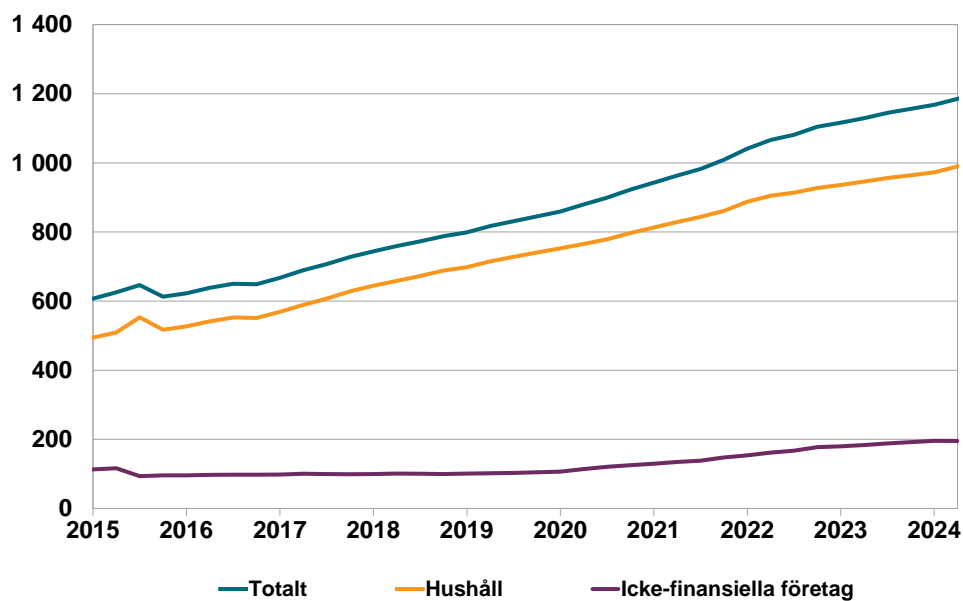
Källa: FI.

Anm. Avser viktade genomsnitt. Andel problemlån avser andel av total utlåning.

Bolånebankerna fortsätter att öka sin utlåning till allmänheten och stod för 12 procent av den totala utlåningen till allmänheten i Sverige det andra kvartalet 2024. Det är framför allt på bolånemarknaden som de tagit marknadsandelar, men även utlåningen till icke-finansiella företag har haft en svagt växande trend över tid (se Diagram 23).

23. Total utlåning

Miljarder kronor

Källor: FI och SCB.

Anm. Avser total utlåning globalt, dvs. även utlåning utanför Sverige.

Sparbanker

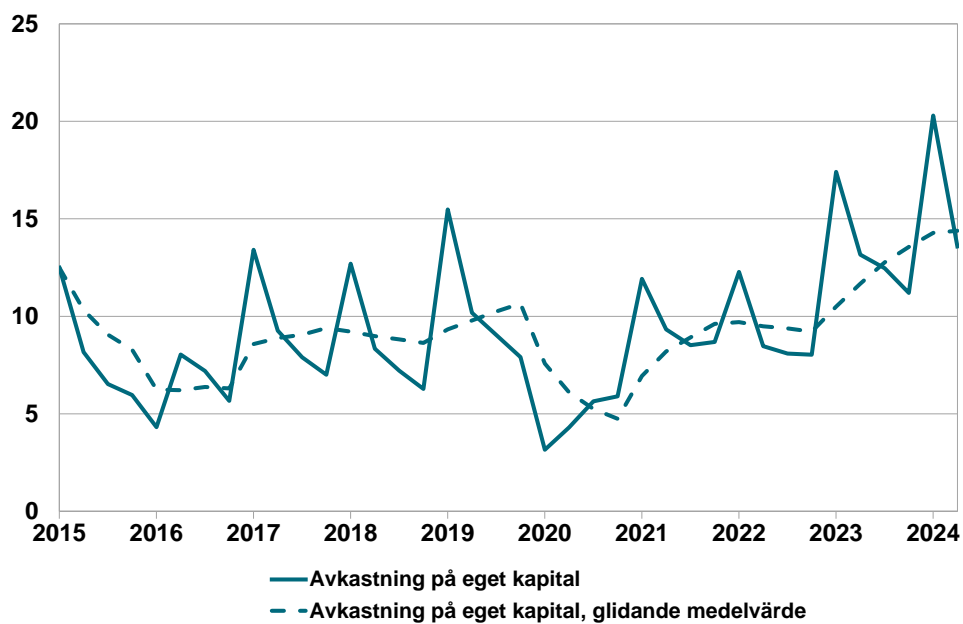
Sparbankernas utlåning fortsätter att växa. Räntenettomarginalen avtog något det senaste kvartalet men ligger fortsatt på en högre nivå än innan 2022. Andelen problemlån har ökat något de två senaste kvartalen, men ligger fortfarande lågt sett ur ett historiskt perspektiv och på samma låga nivå som storbankerna (0,4 procent).

Kategorin sparbanker består av 59 banker som skiljer sig åt i storlek och lönsamhet. Gemensamt är att varje sparbank verkar inom ett specifikt geografiskt område. Sparbankerna har i regel som övergripande mål att främja den lokala ekonomin och det lokala näringslivet snarare än att maximera avkastningen. Lönsamheten skiljer sig mycket mellan olika sparbanker. Det kan bero på att den lokala ekonomiska utvecklingen och det lokala näringslivet ser olika ut i de områden där sparbankerna driver sin verksamhet.

Sparbankernas lönsamhet varierar över året (se Diagram 24). Det beror på att många sparbanker äger aktier i Swedbank och får utdelningar från banken under det första halvåret. Avkastningen beräknat som ett glidande medelvärde visar en i huvudsak uppåtgående trend sedan 2021 och en relativt stor ökning de senaste fyra kvartalen jämfört med året innan (14,4 procent jämfört med 11,7 procent).

24. Avkastning på eget kapital

Procent

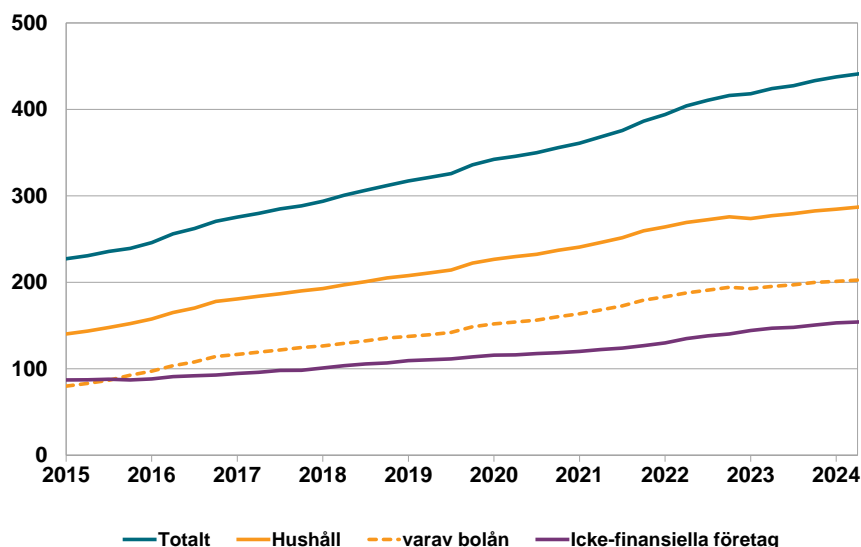
Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt.

Sparbankernas utlåning till allmänheten har ökat flera år i rad och kategorin har fortsatt ta marknadsandelar på den svenska lånemarknaden, framför allt inom bolånesegmentet.

25. Utlåning i Sverige

Miljarder kronor

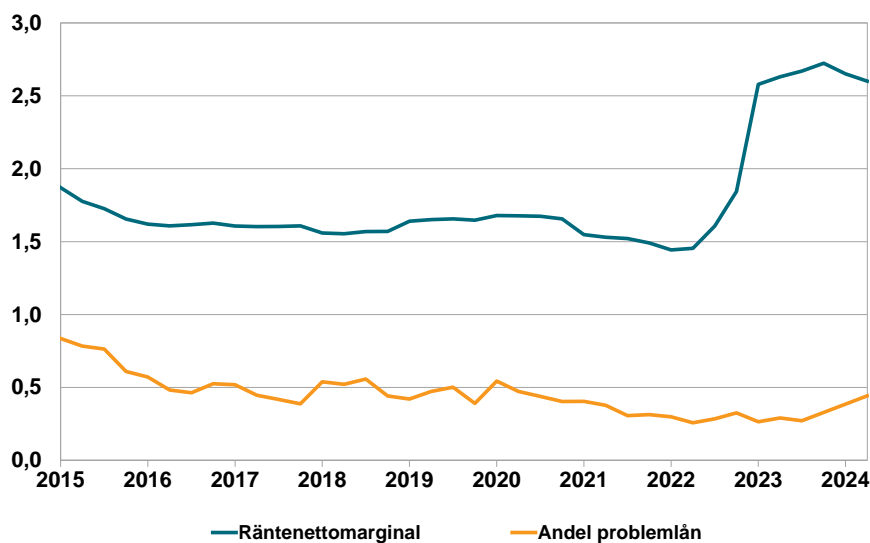
Källa: SCB.

Anm. Avser endast utlåning i Sverige.

Andelen problemlån för sparbankerna har gått upp något de två senaste kvartalen och ligger nu på 0,4 procent. Det är dock fortfarande lågt i ett historiskt perspektiv och jämfört med andra kategorier av banker. Räntenettomarginalen avtog något det senaste kvartalet men ligger fortsatt på en högre nivå än innan räntehöjningarna startade 2022 (se Diagram 26).

26. Räntenettomarginal och andel problemlån

Procent

Källa: FI.

Anm. Avser viktade genomsnitt. Andel problemlån avser andel av total utlåning.

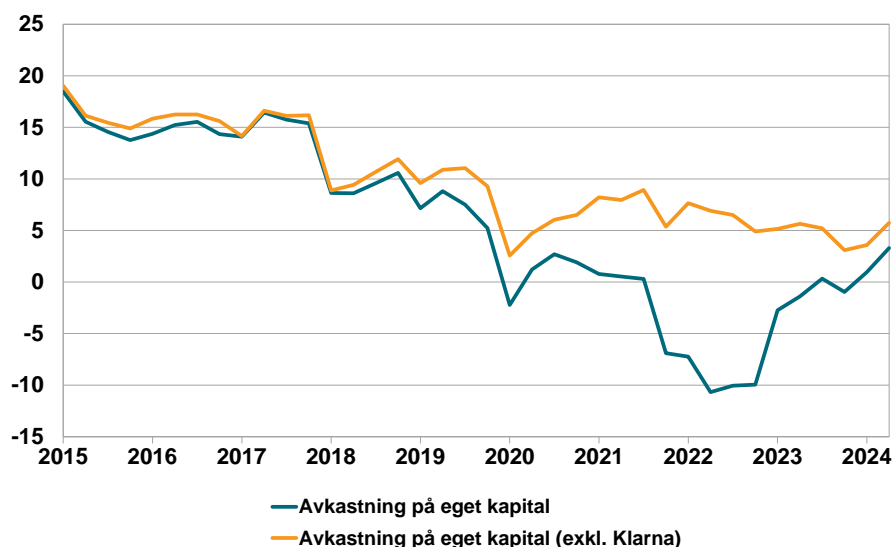
Konsumtionskreditföretag

Konsumtionskreditföretagen består av 14 bolag vars kärnverksamhet är att ge ut olika typer av krediter utan säkerhet till hushåll.⁸ Avkastningen på eget kapital för kategorin som helhet har varit negativ, eller nära noll, sedan slutet av 2021 men har det senaste kvartalet varit drygt 3 procent.

Konsumtionskrediter, det vill säga krediter till hushåll utan säkerhet, utgjorde 88 procent av kategorins utlåning det senaste kvartalet. Utöver den huvudsakliga verksamheten köper vissa konsumtionskreditföretag även förfallna fordringar av andra finansiella institut. Ett stort företag i kategorin är Klarna, som har haft skiftande lönsamhet under en längre period. Diagrammen nedan visar därför tidsserier både med och utan Klarna.

27. Avkastning på eget kapital

Procent

Källa: FI.

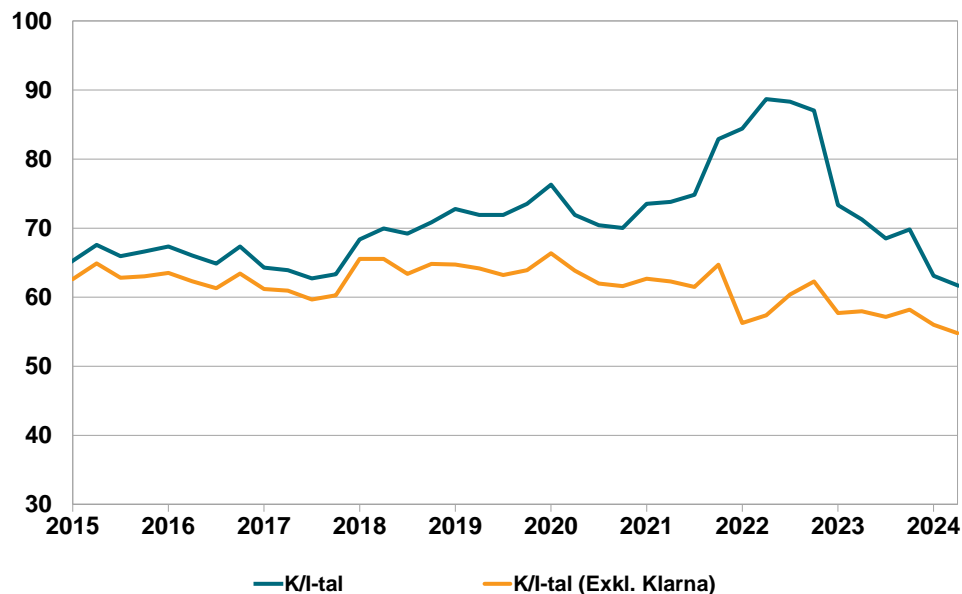
Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Orange linje visar utvecklingen om Klarna inte var en del av kategorin.

⁸ Konsumtionskreditföretag inkluderar endast företag som är banker eller och kreditmarknadsföretag. Se bilaga för fullständig lista med företag som ingår i kategorin. Sedan vårens upplaga av Bankbarometern har Norion flyttats från att vara konsumtionskreditföretag till kategorin övrig bank.

Konsumtionskreditföretagens kostnader i relation till intäkter (K/I-tal) fortsätter att sjunka (se Diagram 26). Även för detta jämförelsetal påverkar Klarna kategorin och bidrar till ett högre jämförelsetal för kategorin som helhet. Utan Klarna ligger jämförelsetalet lägre.

28. K/I-tal

Procent

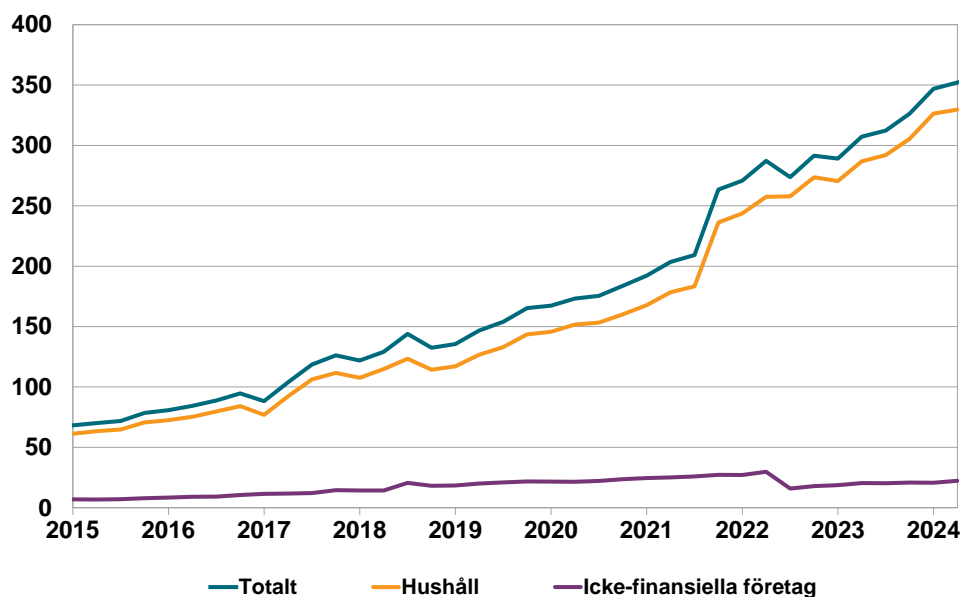
Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt.

Konsumtionskreditföretagen lånar framför allt ut pengar till hushåll (94 procent av utlåningen per andra kvartalet 2024). Utlåningen till hushåll och till icke-finansiella företag har vuxit i ungefär samma takt sedan fjärde kvartalet 2023 (7,9 jämfört med 7,3 procent), (se Diagram 29. Konsumtionskreditföretagen har även en betydande utlåning utomlands; 60 procent av kategorins utlåning var utanför Sverige det andra kvartalet.

29. Total utlåning

Miljarder kronor

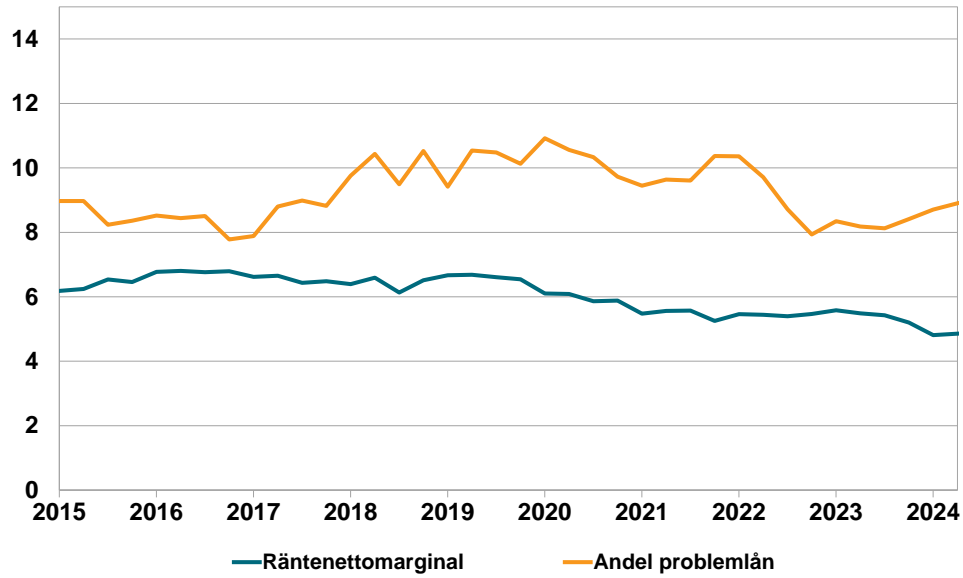
Källor: FI och SCB.

Anm. Avser all utlåning globalt, dvs. även utlåning utanför Sverige.

Konsumtionskreditföretagen är den kategori av finansiella företag på bankmarknaden som har den högsta räntenettomarginalen. Den har dock sjunkit sedan början av 2019 och låg på 4,9 procent det andra kvartalet 2024 (se Diagram 30). Den höga marginalen speglar den högre risken som konsumtionskrediter innebär, jämfört med annan utlåning där någon typ av säkerhet är knuten till lånet. Den högre risknivån i konsumtionskreditföretagens utlåning syns också i att andelen problemlån är högre än för andra kategorier av banker. Den senaste tiden har andelen problemlån ökat något.

30. Räntenettomarginal och andel problemlån

Procent

Källa: FI.

Anm. Avser viktade genomsnitt. Andel problemlån avser andel av total utlåning.

Värdepappersbanker

Avanza, Carnegie Investment Bank och Nordnet kategoriseras som värdepappersbanker⁹ utifrån att de är mer beroende av provisionsintäkter än andra kategorier av banker.

Värdepappersbankerna har länge varit den kategori av banker som har högst avkastning på eget kapital. För det andra kvartalet 2024 låg den på 31 procent i årstakt.

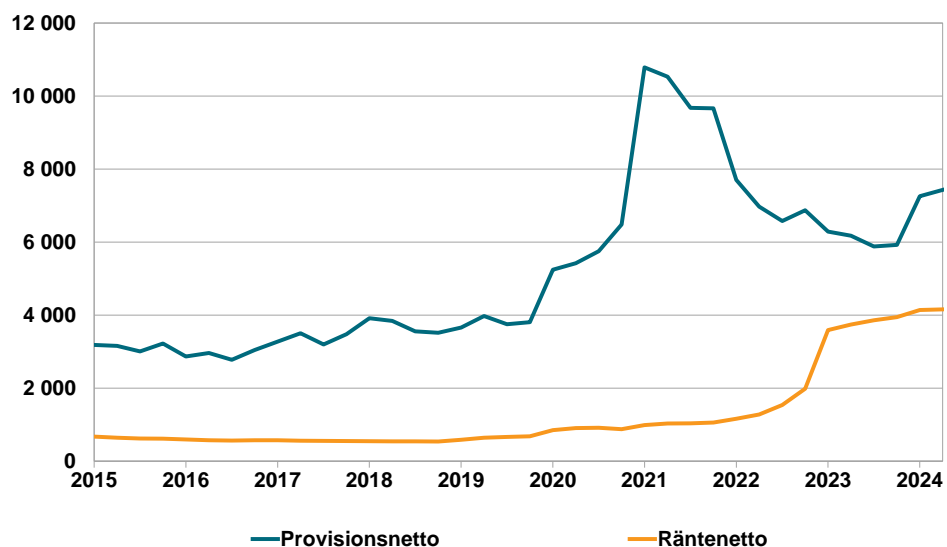
Värdepappersbankerna särskiljer sig från andra banker genom att vara mer inriktade på handel med värdepapper samt fond- och kapitalförvaltning. Det medför att provisionsnettot blir en viktigare del av den totala intjäningen. Affärsmodellerna varierar något mellan de tre bankerna i kategorin. Carnegie har störst fokus på institutionella kunder samt på förmögenhetsförvaltning och personlig rådgivning. Avanza och Nordnet riktar sig till en bredare kundkrets med digitala plattformar för att förmedla olika sparprodukter, men också bolån.

Även om provisionsnettot är den viktigaste inkomstkällan så har räntenettots betydelse för värdepappersbankernas intäkter ökat under perioden med högre räntor, precis som för andra kategorier av banker (se Diagram 31). Räntenettot har fortsatt att öka för värdepappersbankerna även det senaste halvåret, samtidigt som det har avtagit något för svenska bankmarknaden som helhet.

⁹ Eftersom Erik Penser Bank avyttrat nästan hela värdepappersrörelsen har bolaget flyttats till kategorin övrig bank.

31. Provisionsnetto och räntenetto

Miljoner kronor

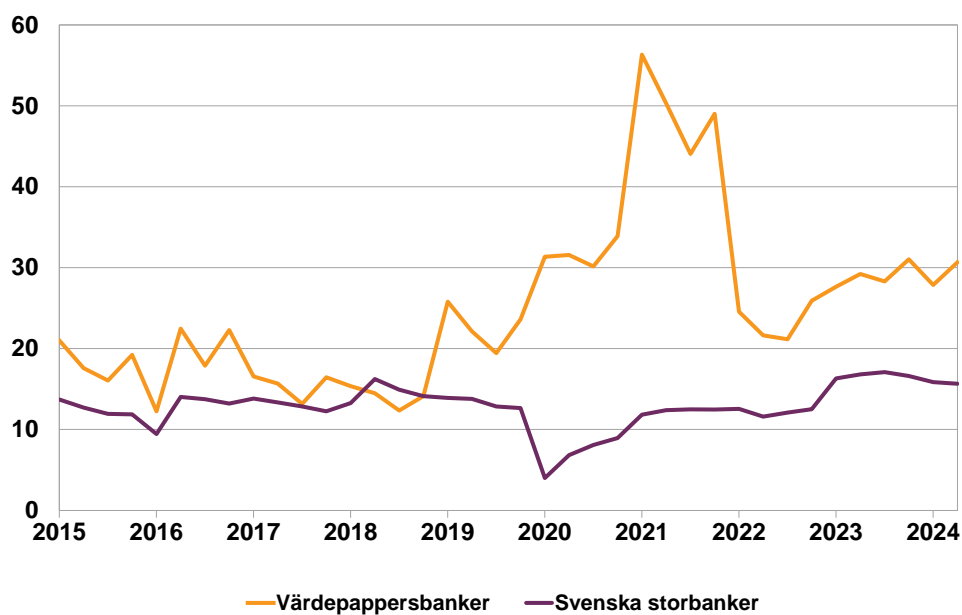
Källa: FI.

Anm. Visar resultatposter uppräknade i årstakt.

Värdepappersbankernas avkastning på eget kapital har historiskt legat högre än andra typer av banker i Sverige (se Diagram 32).

32. Avkastning på eget kapital

Procent

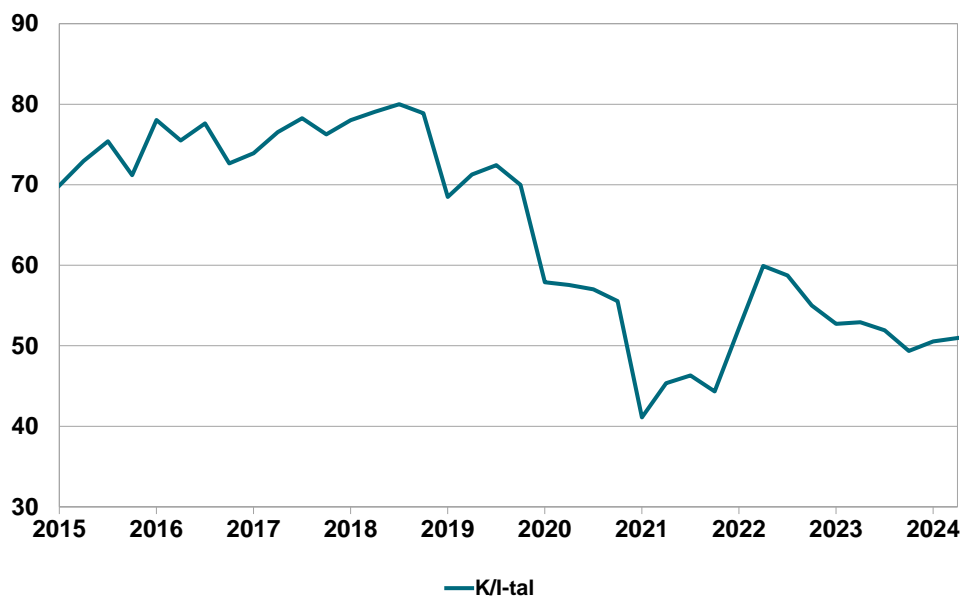
Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt.

Kostnaderna i relation till intäkterna för värdepappersbanker har legat förhållandevis stabilt det senaste året och på en lägre nivå jämfört med dess historiska genomsnitt sedan 2014 (51 procent jämfört med 64 procent), se Diagram 33.

33. K/I-tal

Procent

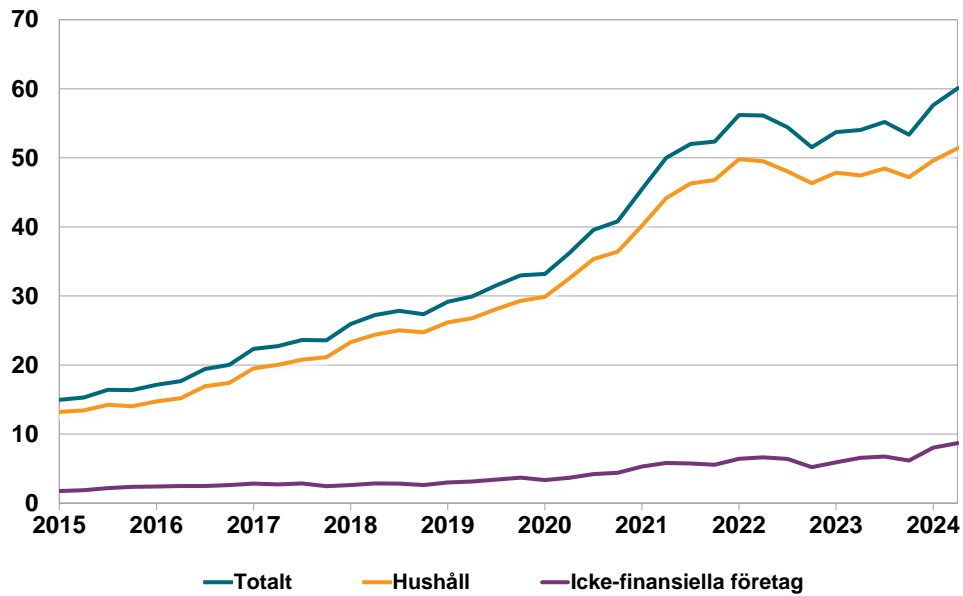

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt.

Värdepappersbankernas utlåning är i huvudsak kopplad till värdepappersdepåer, men bolån är en produkt som ökar. Utlåningen till allmänheten har ökat något det senaste halvåret (se Diagram 34). Sett till den totala bankmarknaden är värdepappersbankernas utlåning fortsatt liten.

34. Utlåning Miljarder kronor

Källor: FI och SCB.

Anm: Avser all utlåning globalt, dvs. även utlåning utanför Sverige.

Leasingbolag

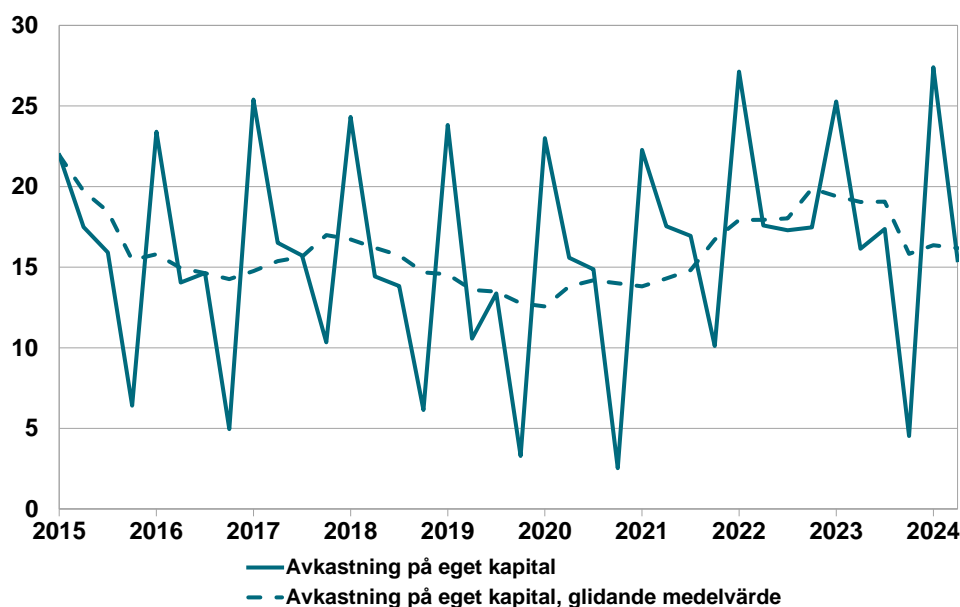
Leasingbolagen särskiljer sig från den svenska bankmarknaden totalt sett med att de upprätthållit tillväxt i utlåningen till icke-finansiella företag under det senaste året. Samtidigt har andelen problemlån ökat med 0,4 procentenheter jämfört med samma kvartal förra året.

De sju leasingbolagen i Sverige har en annan affärsmodell än de traditionella bankerna. Leasingbolagens verksamhet syftar ofta till att stödja försäljningen i en icke-finansiell företagskoncern genom att erbjuda produkt-, sälj- och kundfinansiering. I några fall handlar det om koncerner inom fordonsindustrin.

Avkastningen på eget kapital tenderar att variera mycket under året för leasingbolagen (se Diagram 35). Det beror till viss del på att många av bolagen ingår i större koncerner, vilket innebär att moderbolaget kan styra leasingbolagens redovisade vinst. I själva verket visar det glidande medelvärdet att avkastningen är relativt stabil över tid med en viss uppåtgående trend mellan 2021 och 2023 varefter den sjunkit igen.

35. Avkastning på eget kapital

Procent

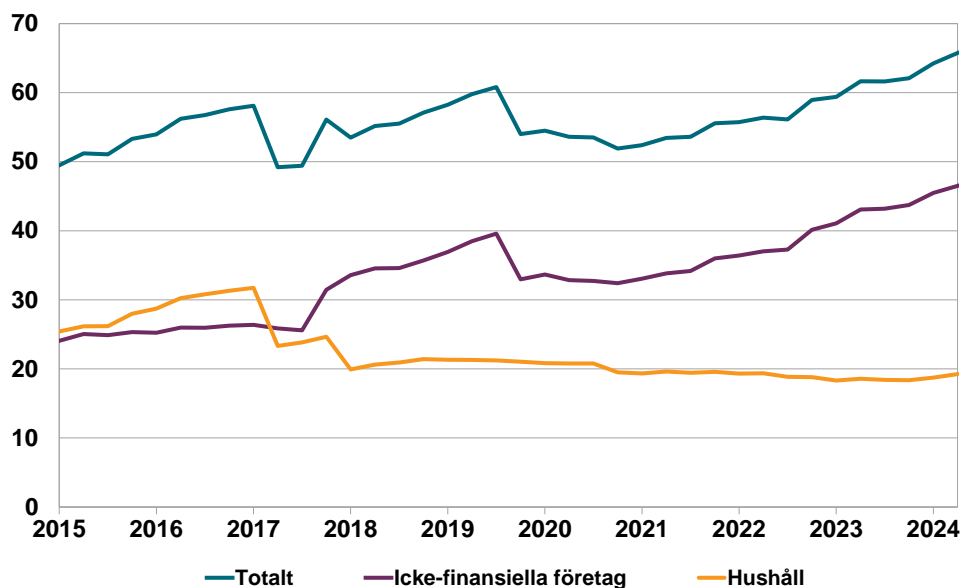
Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Det glidande medelvärdet avser medelvärdet av de fyra senaste kvartalen.

Leasingbolagens utlåning har haft en växande trend sedan 2015 (se Diagram 36). Särskilt nämnvärt är att utlåningen till icke-finansiella företag växte med 7,9 procent det senaste året, jämfört med minskningen på 1,4 procent för den svenska bankmarknaden som helhet för samma period. Leasingbolagen står dock för en liten del av den totala utlåningen till företag (1,3 procent av marknaden).

36. Utlåning

Miljarder kronor

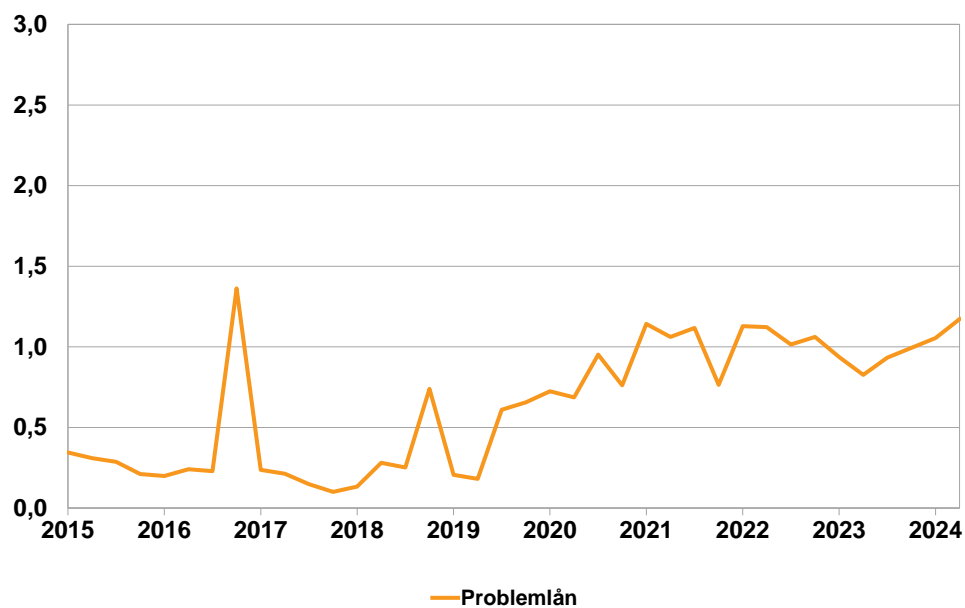
Källor: FI och SCB.

Anm. Avser utlåning globalt, dvs även utlåning utanför Sverige. Den kraftiga nedgången i början av tidsserien beror på att två företag lämnade underlaget då de inte längre klassificerades som banker.

Leasingbolagens andel problemlån har ökat över tid, men från relativt låga nivåer. Det senaste kvartalet uppgick andelen problemlån till 1,2 procent (se Diagram 37).

37. Andel problemlån

Procent

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Andel problemlån avser andel av total utlåning.

Bilaga – Kategorisering av företag

Tabellen ger exempel på särdrag som kan förknippas med respektive kategori av företag.

Kategori	Exempel på särdrag	Banker som ingår ¹⁰
Storbanks (3 företag)	<ul style="list-style-type: none"> brett utbud av finansiella tjänster till hushåll och företag hög andel marknadsfinansiering hög grad av systemvikt; utför många funktioner som är kritiska för samhället. 	SEB, Svenska Handelsbanken och Swedbank.
Bolånebanker (6 företag)	<ul style="list-style-type: none"> kärnverksamhet inriktad mot lån med säkerhet intäkterna drivs av räntenetto finansierar sig genom inlåning från allmänheten och marknadsfinansiering. 	Skandiabanken, SBAB Bank, Länsförsäkringar Bank, Landshypotek Bank, Borgo och Bluestep.
Sparbanker (59 företag)	<ul style="list-style-type: none"> har som övergripande mål att främja den lokala ekonomin och näringslivet erbjuder traditionella banktjänster inom ett givet geografiskt område Intäkterna drivs av räntenetto. 	De fem största är Sparbanken Skåne, Sparbanken Nord, Sparbanken Sjuhärad, Varbergs Sparbank och Sörmlands Sparbank.
Konsumtionskreditföretag (14 företag)	<ul style="list-style-type: none"> kärnverksamhet inriktad mot lån utan säkerhet och olika slags betaltjänster inriktning mot fintech (gäller flera banker inom denna kategori) många av företagen är webbaserade. 	Brocc Finance, ICA Banken, Ikano Bank, Klarna, Marginalen, MedMera Bank, Moank, NOBA, Northmill, Nstart, Qliro, Resurs Bank, Svea Bank och TF Bank
Värdepappersbanker (3 företag)	<ul style="list-style-type: none"> tillhandahåller finansiella tjänster som exempelvis värdepappershandel åt privatpersoner eller företag samt fond- och kapitalförvaltning. intäkterna drivs av provisionsnetto. 	Avanza, Carnegie Investment Bank och Nordnet.
Leasingbolag (7 företag)	<ul style="list-style-type: none"> kärnverksamheten har fokus mot produkt- och säljfinansiering majoriteten är dotterbolag till stora icke-finansiella koncerner erbjuder koncernens kunder finansiering vid köp av deras produkter, exempelvis bilar eller andra kapitalvaror. 	De Lage Landen Finans, Lantmännen Finans, OK-Q8 Bank, Siemens Financial Services, Telia Finance, Toyoya Material Handling Commercial Finance och Ziklo Bank AB.
Bostadskreditinstitut (3 företag)	<ul style="list-style-type: none"> kärnverksamhet inriktad mot bolån affärsmodellen bygger som regel på överlåtelse av bolån till ett närliggande företag som skapar och förvaltar investeringsprodukter för institutionella investerarens räkning. 	Stabelo, Hypoteket Bolån Sverige AB och Svensk Hypotekspension.
Utländska filialer och dotterbolag (38 företag)	<ul style="list-style-type: none"> består av svenska filialer och dotterbolag till utländska, ofta stora, bankkoncerner. 	De största är Nordea Bank Abp:s filial i Sverige, Nordea Hypotek, Danske Banks filial i Sverige, Danske Hypotek och DnB NOR Banks filial i Sverige.
Övriga banker och kreditmarknadsbolag (15 företag)	<ul style="list-style-type: none"> exempelvis medlemsbanker, företag vars verksamhet innefattar förvärv av förfallna fordringar och företag som erbjuder fakturabelåning. 	AK Nordic, Aktiebolaget Svensk Exportkredit, Aros Kapital, Avida Finans, Ekobanken Medlemsbank, Froda, Hoist, JAK Medlemsbank, Kommuninvest, Nordiska Kreditmarknadsbolaget, Qred, Serafim Finans, Svenska Skeppshypotekskassan, Erik Penser, Norion

¹⁰ Endast banker som fortfarande är aktiva och bedriver verksamhet listas här. I tidsserierna i rapporten förekommer ett antal banker som inte längre är aktiva banker men som ändå ingår i det historiska underlaget.